



Spanje

Cordoba

Spanje

Cordoba



MINISTERIO
DE INDUSTRIA, TURISMO
Y COMERCIO



TUR ESPAÑA



EUROPESE GEMEENSCHAP

Europees Fonds voor
Regionale Ontwikkeling

H

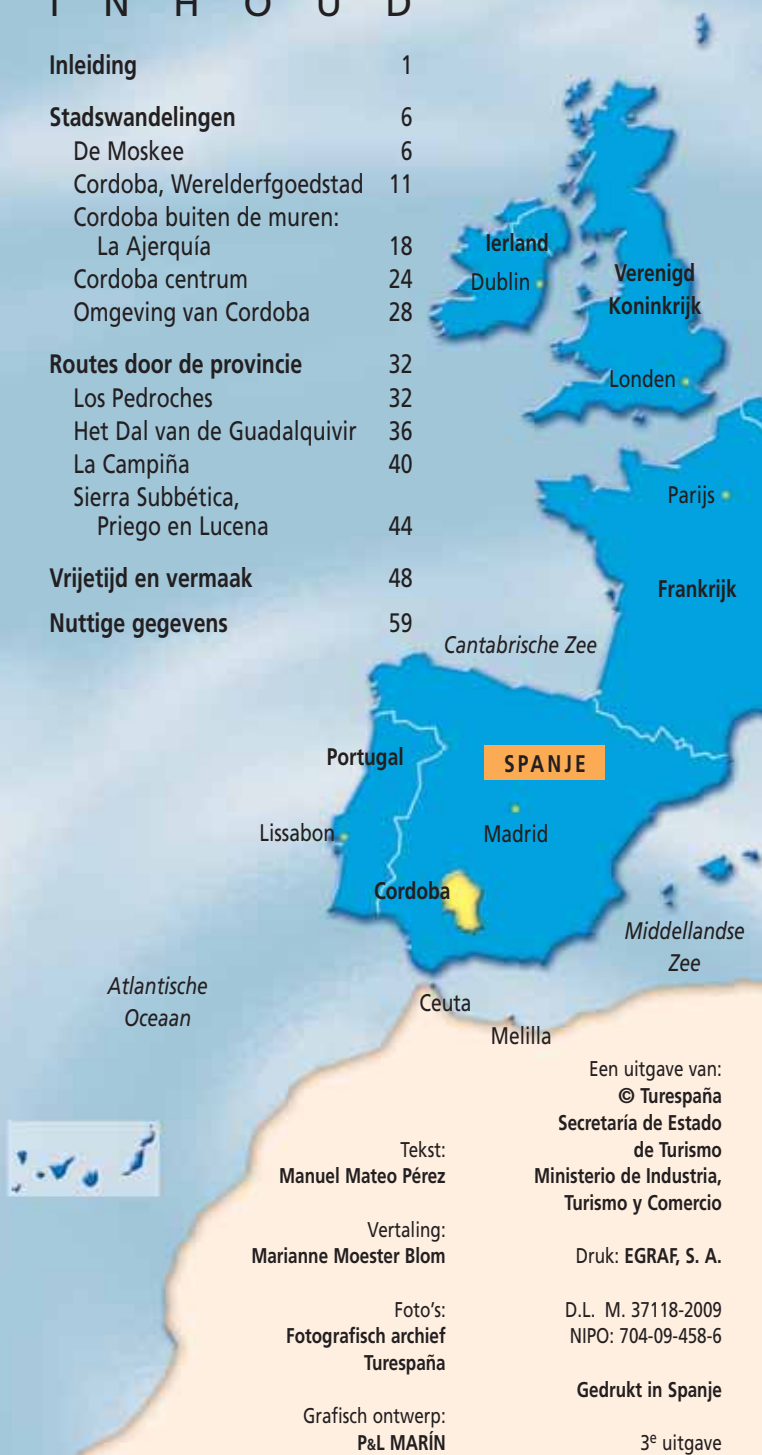


WERELDERGOEDSTAD



I N H O U D

Inleiding	1
Stadswandelingen	6
De Moskee	6
Cordoba, Werelderfgoedstad	11
Cordoba buiten de muren:	
La Ajerquía	18
Cordoba centrum	24
Omgeving van Cordoba	28
Routes door de provincie	32
Los Pedroches	32
Het Dal van de Guadalquivir	36
La Campiña	40
Sierra Subbética, Priego en Lucena	44
Vrijetijd en vermaak	48
Nuttige gegevens	59



Tekst:
Manuel Mateo Pérez

Vertaling:
Marianne Moester Blom

Foto's:
Fotografisch archief
Turespaña

Grafisch ontwerp:
P&L MARÍN

Een uitgave van:
© Turespaña
Secretaría de Estado
de Turismo
Ministerio de Industria,
Turismo y Comercio

Druk: EGRAF, S. A.

D.L. M. 37118-2009
NIPO: 704-09-458-6

Gedrukt in Spanje

3^e uitgave

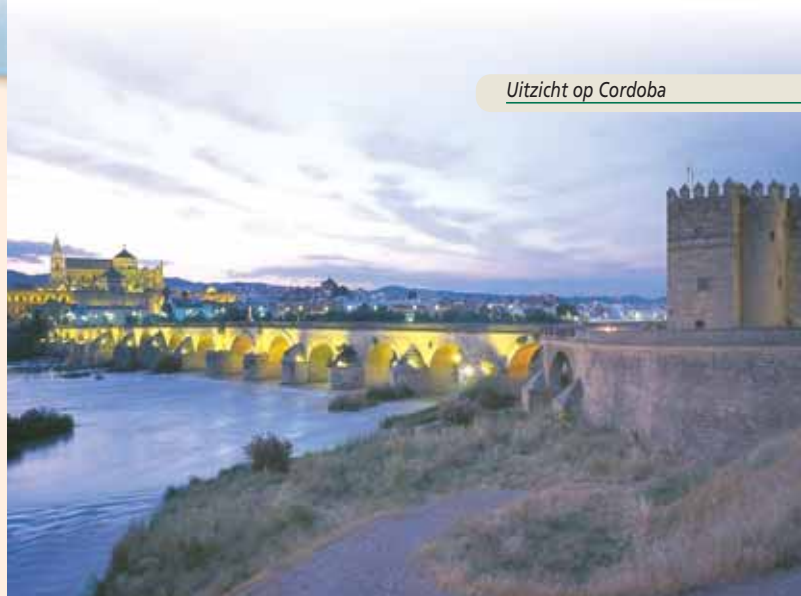
INLEIDING

Cordoba is een Werelderfgoedstad dankzij de verdiensten op historisch en monumentaal gebied. Er zijn maar weinig Europese steden die kunnen bogen op een dergelijk rijk verleden. Cordoba vormt een erfenis van vele culturen, maar het waren de Arabieren die de Moskee hebben gebouwd, het schitterendste islamitische monument van het Westen en symbool van de oude stad van de kaliefen.

Deze stad aan de oever van de rivier de Guadalquivir, uitkijkend op de akkers van La Campiña met op de achtergrond Sierra Morena, is een van de acht hoofdsteden van de provincie Andalusië. Cordoba bevindt zich op 123 meter boven de zeespiegel en in de verschillende wijken die eerder op dorpen lijken die tezamen een grote stad vormen, wonen ongeveer driehonderdvijftigduizend mensen.

Cordoba is met Madrid en Sevilla verbonden door middel van een autoweg en een hogesnelheidsspoorlijn. De autoweg van Andalusië A-4 (E-5) loopt evenwijdig aan de grote rivier van Andalusië die de provincie in tweeën deelt. De N-432 loopt van noord naar zuid en vormt een verbinding tussen het noordelijke gewest Los Pedroches en de zuidelijke gewesten La Campiña en La Subbética. De hogesnelheidstrein AVE,

Uitzicht op Cordoba



een van de meest gebruikte vervoersmiddelen door reizigers uit het noorden, overbrugt de afstand tussen Cordoba en Madrid in iets meer dan anderhalf uur. Niet ver van de stad bevindt zich een vliegveld dat de laatste jaren gebruikt wordt voor chartervluchten.

Cordoba beschikt over een breed netwerk aan faciliteiten dat ruimschoots de behoeften overtreft van de op drie na dichtst bevolkte hoofdstad van de zuidelijke helft van het Iberisch schiereiland. Bovendien is in deze stad een van de meest prestigieuze technische universiteiten van Spanje gevestigd. Het milieubewustzijn van de inwoners, dat tot uitdrukking

komt in het gemeentelijk beleid, heeft andere hoofdsteden van het land tot voorbeeld gediend.

De toeristische infrastructuur van de stad is een van de meest moderne van Andalusië. De laatste jaren is de nadruk komen te liggen op de kwaliteit van de hotels en restaurants. Er bevindt zich een parador de turismo in de heuvels van Sierra Morena, in het gebied dat La Arruzafa genoemd wordt, waar halverwege de tiende eeuw de eerste palmbomen van Europa geplant werden. Bezoekers hebben ook de keuze uit een breed aanbod aan vier- en driesterrenhotels. De hotels in lagere categorieën hebben zich gespecialiseerd als overnachtingsgelegenheden met

Parador



Hogesnelheidslijn

een bijzondere bekoring en vele daarvan zijn gevestigd in paleizen en herenhuizen in de oude wijken. Cordoba biedt restaurants met menu's geïnspireerd op de traditionele keuken en andere bieden creatieve en moderne gerechten. Maar overal wordt olijfolie als een onvervangbaar ingrediënt gebruikt.

Met meer dan drieduizend zonuren per jaar is Cordoba er trots op een gemiddelde jaartemperatuur van 21 graden Celsius te kunnen bieden. De winters zijn rustig en de zomers heet. De lente- en herfstmaanden zijn uiterst geschikt voor een wandeling. Regenachtige periodes komen vooral voor in de laatste weken van de herfst en de winter en de eerste dagen van de lente.

GESCHIEDENIS

Volgens de kronieken werd Cordoba tussen 169 en 153 voor Christus door de Romeinse generaal Claudius Marcellus gesticht. De stad verrees op de plek waar de Guadalquivir niet langer bevaarbaar was. Vanuit de haven werden de mineralen uit Sierra Morena en de landbouwproducten van La Campiña verscheept naar de grote steden van het Imperium. Van het begin af aan was Cordoba de hoofdstad van Betica, een van de provincies van het *Hispania Ulterior*, en verkreeg zelfs de titel Patricische Kolonie. In deze stad werden de filosoof Lucius Annaeus Seneca en zijn neefje de dichter Lucanus geboren. Adellijke families als de familie Annaei, waartoe



Romeins borstbeeld

Seneca behoorde, hebben in de eerste eeuw na Christus voor een belangrijk aantal monumenten gezorgd. Uit die tijd dateert de Romeinse brug, een van de belangrijkste knooppunten op de Via Augusta. In Cordoba werd een theater gebouwd dat slechts zes meter minder omvangrijk was dan dat van Rome, evenals het grootste amfiteater ter wereld.

In de derde eeuw na Christus begon voor de Romeinse stad een periode van neergang, onder de regering van keizer Diocletianus. In de tijd dat de mythe over de eerste christelijke martelaren ontstond verloor Cordoba de glorie van weleer. In de vijfde eeuw werd de stad geplunderd door barbaarse hordes Sueven, Alanen en Vandalen. Honderd jaar later, in de zesde eeuw, kozen de Visigoten Cordoba als zetel van hun regering.

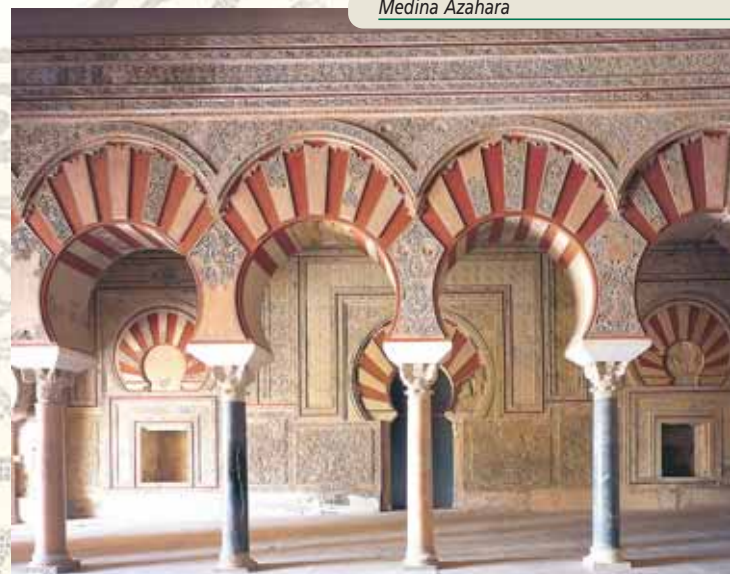
Alles veranderde toen zich in oktober van het jaar 711 een garnizoen van vierhonderd soldaten, voor het merendeel Arabieren en Berbers, verschanste bij de poorten van de stad. De komst van dat leger betekende het einde van de heerschappij van de Visigoten op het schiereiland. Cordoba was al de hoofdstad van al-Andalus toen Abd al-Rahman I de stad in het jaar 756 binnenging. De eerste emir van de Omajjadendynastie vestigde zich in La Arruzafa, waar de eerste palmbomen van Europa verschenen. Abd al-Rahman I gaf opdracht tot de constructie van een moskee op de plaats van de Visigotische basiliek. Zijn nakomelingen breidden het bouwwerk tot ruim in de elfde eeuw uit, waardoor de tempel het belangrijkste islamitische monument werd van alle constructies die op westers grondgebied gebouwd werden.

Abd al-Rahman III riep het kalifaat van Cordoba uit op 16 januari 929. De nieuwe regering verklaarde zich onafhankelijk van het kalifaat van Damascus en breidde de grenzen op het schiereiland uit tot aan de oever van de Cantabrische Zee. De eerste kalief van Cordoba ging de geschiedenis in omdat hij Medina Azahara had laten bouwen. Het paleiscomplex werd uitgebreid door zijn zoon al-Hakam II, befaamd omdat hij een verzameling van meer dan vierhonderd boeken bijeenbracht.

Hisham II, zoon van al-Hakam II, delegerde het bestuur van het kalifaat aan legerleider Almanzor, die meer dan vijftig succesvolle expedities volbracht. Diens dood bracht een breuk teweeg in het kalifaat en het grondgebied raakte verdeeld in zogenaamde *taifa* koninkrijken. Eind elfde eeuw viel de hoofdstad van al-Andalus onder het Moorse koninkrijk Sevilla totdat de dynastieën van Almoraviden en Almohaden het schiereiland bereikten. Tenslotte werd Cordoba op 29 de juni 1236 Cordoba heroverd door koning Ferdinand III "de Heilige". Het christelijke Cordoba bereikte opnieuw een hoogtepunt onder de regering van Alfons X "de Wijze", die een vredige samenleving van de christelijke, Arabische en joodse gemeenschap bemoedigde. Onder de regering van het Katholieke Koningspaar speelde Cordoba een vooraanstaande rol bij de

ontdekking van Amerika. Onder Filips II begon voor de stad een periode van crisis die tientallen jaren later onder de regering van Filips IV nog verder verdiepte. De Bourbonse dynastie bracht geen opleving. Gedurende de Onafhankelijkheidsoorlog speelde Cordoba een belangrijke rol vanwege het heldhaftige verzet van de bevolking.

In de zestiger jaren van de twintigste eeuw was er sprake van een opkomst van de zilverindustrie, de belangrijkste bron van inkomsten van de huidige stad. De stichting van de universiteit in 1971, de verklaring tot Werelderfgoedstad in 1994, het bewustzijn op milieugebied en de verbetering van de infrastructuur hebben Cordoba tot een van de meest welvarende en bedrijvige steden van Spanje gemaakt.



Medina Azahara

STADSWANDELINGEN

De Moskee

De **Moskee** van Cordoba is het belangrijkste monument op het gebied van islamitische kunst in het Westen. De constructie van het bouwwerk vond plaats tussen de achtste en elfde eeuw, onder de emirs en kaliefen van de Omajjadendynastie. Deze eerste islamitische tempel werd gebouwd op de overblijfselen van de voormalige *basiliek van Sint Vicentius*. In het jaar 785 kocht emir Abd al-Rahman I de kerk van de Visigoten voor honderdduizend dinars. De architecten ontwierpen een moskee met twee gelijke ruimtes: de *shan*, oftewel patio voor de rituele reiniging, en de *liwan*, de gebedsruimte. Vanuit

deze twee ruimtes werd de moskee door de opvolgers van de eerste Omajjademir geleidelijk aan uitgebreid.

De Moskee van Cordoba staat aan de oever van de rivier de Guadalquivir. De vierkante grondvorm wordt begrensd door vier kunstzinnige gevels waaraan de rijke geschiedenis van het monument is af te lezen. In het interieur bevindt zich naast de klokkentoren en de voormalige binnenplaats voor rituele reiniging de christelijke kathedraal, daterend uit de zestiende eeuw. De noordelijke gevel aan de Calle Cardenal Herrero is de meest artistieke van de vier. Helemaal links staat het altaar van de *Maagd met de Lampen*. De belangrijkste toegang tot het gebouw is de *Deur van de Vergiffenis*, daterend uit de tijd van Abd al-Rahman III. Daarnaast bevindt zich de klokkentoren van de kathedraal, de hoogste toren van



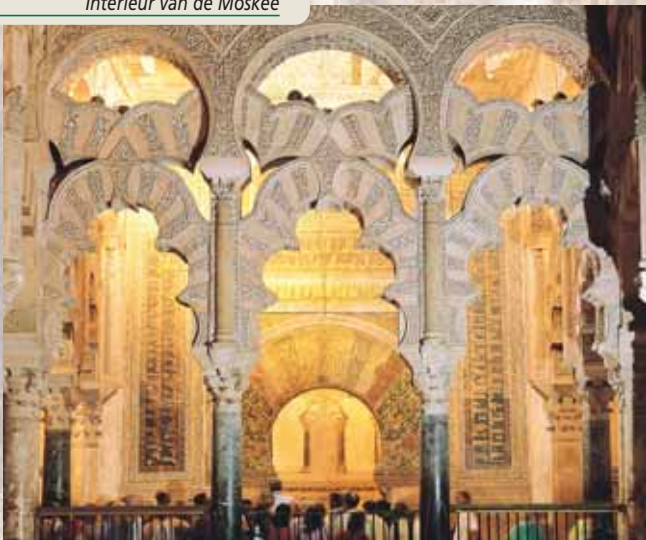
Cordoba. Een trap van 203 treden voert 54 meter omhoog rondom de oude Arabische minaret. De overige drie gevels van de Moskee zijn gedurende de afgelopen honderd jaar veelvuldig gerestaureerd. De belangrijkste restauratie vond plaats in 1908 toen de uit Burgos afkomstige architect Ricardo Velázquez Bosco en beeldhouwer Mateo Inurria uit Cordoba de toegangsdeuren van de tempel opnieuw versierden met bogen, gewelfstenen, sierpleisterwerk en arabesken.

De voormalige reinigingspatio is opgeluisterd met 96 sinaasappelbomen en een groot aantal andere bomen en planten, waaronder olijfbomen en cipressen. Na de herovering van het schiereiland werden de oude Andalusische arcades vervangen door ronde bogen, steunend op zuilen bekroond met bladvormige kapitelen. Midden op de binnenplaats bevindt zich de *barokke fontein van Santa María*, die omgeven is met legendes en ballades voor jonge geliefden.

De *deur van de Palmen* verschaft toegang tot het interieur van de Moskee. Deze eerste ruimte deed oorspronkelijk dienst als gebedsruimte, gebouwd in opdracht van Abd al-Rahman I eind achtste eeuw. Het vrij donkere interieur van de Moskee ademt de sfeer van het oorspronkelijke bouwwerk. De meest kostbare originele architectonische elementen van de islamitische tempel zijn de arcadebogen die het plafond ondersteunen. Deze zijn nergens elders ter wereld te vinden. De Omajjadenbouwmeesters ontwierpen een dubbele boog ondersteund door zuilen die voor het merendeel afkomstig waren uit Romeinse en Visigotische tempels. De onderste boog heeft een hoefijzervorm en de bovenste is rond. De witte en rode gewelfstenen vormen een andere karakteristiek element van dit monument.

In opdracht van de eerste Omajjademir kreeg de Moskee van Cordoba dezelfde oriëntatie als de grote moskee van Damascus met betrekking tot

Interieur van de Moskee





Toren en patio met de sinaasappelbomen

Mekka. De elf oorspronkelijke schepen werden dwars op de muur van de *qibla* gebouwd, de zuidelijke muur waarnaar de gelovigen hun gebeden richtten. Deze grondslagen hebben invloed uitgeoefend op latere uitbreidingen van het monument.

De eerste aanbouw van de Moskee vond halverwege de negende eeuw plaats, onder de regering van Abd al-Rahman II. De tweede uitbreiding, die de meeste pracht en praal met zich meebracht, was het gevolg van een suggestie van kalief al-Hakam II in het jaar 961. Tijdens diens regeringsperiode werd een bovenlicht aangebracht in de ruimte die tegenwoordig de *as van Villaviciosa* genoemd wordt.

Dit vormde een geniale architectonische oplossing die zorgde voor de verlichting van de prachtig versierde schepen die naar de *maqsura* leidden, de ruimte die gereserveerd was voor de kalief en diens familie, en de *mihrab*, de heilige ruimte waarnaar alle gebeden gericht werden. De *mihrab* is de meest verbazingwekkende ruimte van de Moskee van Cordoba. Kalief al-Hakam II had de keizer van Byzantium gevraagd om materialen en kunstenaars voor de constructie daarvan. De keizer zond daarop grote schepen naar Cordoba met driehonderd twintig kilo geglazuurde mozaïeksteentjes voor het bedekken van de wanden van deze ruimte.

De laatste en tegelijkertijd meest ingrijpende uitbreiding van de Moskee vond plaats in de tijd van Almanzor, rond het jaar 987. Deze verbouwing verschilt van de voorgaande drie in het grondoppervlak. In plaats van het marmer dat voor de eerdere verbouwingen door de Omajjaden werd aangebracht,

werden nu roodachtige tegels gebruikt. Ofschoon deze laatste verbouwing in esthetisch opzicht de minst geslaagde is, betekende deze een pluspunt voor de politieke propaganda van de opdrachtgever, aangezien aan de plafonds van deze ruimtes ooit de klokken van de kathedraal van Santiago de Compostela gehangen moeten hebben, die Almanzor als oorlogsbuit meegenomen had tijdens zijn plundertocht op 3 juli 997.

Na de herovering door de christenen in 1236 werden enkele veranderingen aangebracht aan de Moskee. Ferdinand III gaf opdracht tot de constructie van een bescheiden gebedsruimte aan een van de zijden van de islamitische tempel in een poging deze zo min mogelijk schade toe te brengen. Enige tijd later werd voor Alfons X "de Wijze" een *koninklijke kapel* aangebracht, ontworpen door mudejararchitecten, naast het bovenlicht van Villaviciosa, waar eind vijftiende eeuw de eerste hoofdkapel gebouwd werd.



Kathedraal

Met de constructie van de **Kathedraal** werd begonnen in het jaar 1523, toen Don Alonso Manrique bisschop van Cordoba was. De Kathedraal heeft sindsdien onophoudelijk discussies uitgelokt vanwege de bijzondere locatie. Het grondplan in Latijnse kruisvorm is gelegen in het hart van de oorspronkelijk islamitische tempel. Het eerste deel van het bouwwerk werd uitgevoerd door Hernán Ruiz "de Oude", die halverwege de zestiende eeuw opgevolgd werd door zijn zoon Hernán Ruiz "de Jonge". Het *hoofdaltaarstuk* is een prachtig



Moskee van Cordoba



Koorgestoelte van de Kathedraal

werk van marmer daterend uit begin zeventiende eeuw. De overwelfing van het hoofdaltaar bestaat uit kruisbogen, evenals de gewelven van de dwarsschepen. Het centrale tongewelf is een werk van Juan de Ochoa met versieringen van de pleisterwerkkunstenaar Francisco Gutiérrez. Aan beide zijden van het middenschip staan zeventiende-eeuwse orgels. Het koor, een van de belangrijkste kunstwerken van de Kathedraal, is een werk van Pedro Duque Cornejo: houtsnijwerk gemaakt van exotische houtsoorten uit het Caribisch gebied. De vijftig koorstoelen in een dubbele rij vertonen op de rugleuning taferelen uit het Oude en het Nieuwe Testament. Het hoofdeinde is een indrukwekkend werk in renaissancestijl van Juan de Alfaro, daterend uit eind zestiende eeuw, evenals het retrochorus dat uit dezelfde tijd dateert.

Naast de *maqsurra* bevindt zich de *kapel van Santa Teresa*, in de volksmond ook wel de Schatkapel genoemd. Hier staat de processie-monstrans van Corpus Christi, begin zestiende eeuw vervaardigd door de Duitse edelsmid Heinrich von Harff, in Spanje beter bekend als Enrique de Arfe.

De vier zijden van de Moskee zijn volledig ingenomen door tientallen kapelletjes. In een daarvan bevindt zich het graf van de uit Cordoba afkomstige dichter Luis de Góngora. De tabernakelkapel van Santiago staat aan de zuidelijke kant. De drie schepen bevatten fresco's van de hand van de kunstenaar César Arbasia uit eind zestiende eeuw.

In de Moskee bevinden zich bovendien twee musea. Het **Visigotische Museum van San Vicente** bevindt zich in de zuidwestelijke hoek van de kerk en herbergt voorwerpen afkomstig uit de oorspronkelijke basiliek, gebouwd tussen de zesde en de achtste eeuw. Het **Museum van San Clemente**, in de ruimte die ten tijde van Almanzor uitgebreid werd, biedt een verzameling oorspronkelijk Arabische en christelijke voorwerpen die gevonden werden bij de restauraties gedurende de twintigste eeuw.

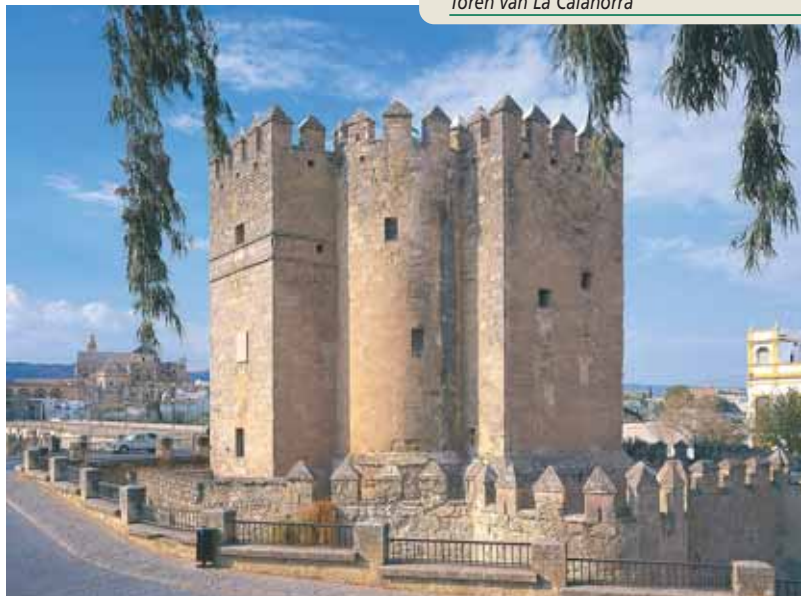
Cordoba, Werelderfgoedstad

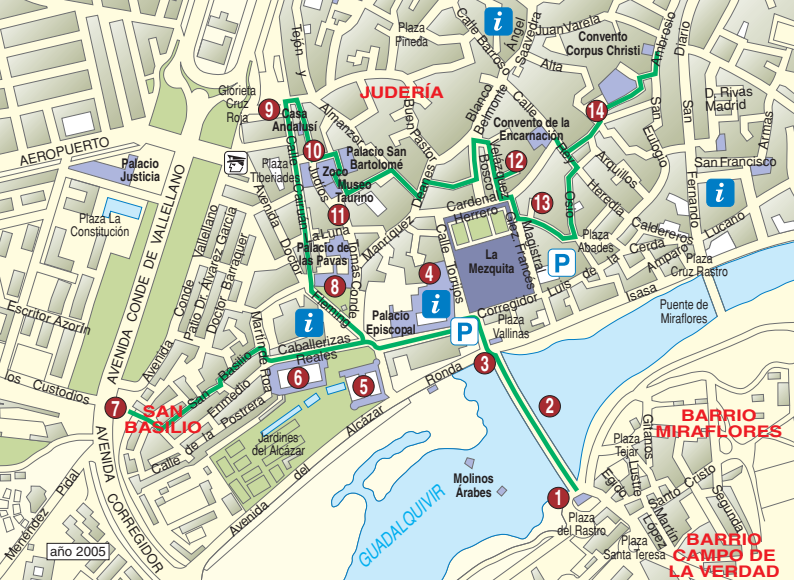
De **Toren van La Calahorra** (1) staat aan de oever van de Guadalquivir, tegenover het monumentale stadsdeel. De toegangspoort naar de wijk Campo de la Verdad werd halverwege de veertiende eeuw aangebracht ter verdediging van een van de historische ingangen naar Cordoba. Sinds de constructie heeft de Toren van La Calahorra talrijke functies gehad. Tegenwoordig is dit een tentoonstellingsruimte van de Stichting Roger Garaudy, waar de expositie *Cordoba, brug tussen Oost en West* te zien is met borstbeelden van de wijzen Averroës, Maimonides, Ibn al'Arabi en Alfons X, die door middel van spreuken de vredige

samenleving van de drie culturen weergeven. Bovenop de toren heeft men een van de mooiste uitzichten op de stad.

De **Romeinse Brug** (2) is 230 meter lang en wordt ondersteund door zestien bogen. In de Arabische tijd werd deze verstevigd en onder de christenen verbouwd. In het midden staat een stenen beeld van de Aartsengel Rafaël, beschermengel van de stad. Vanaf de Romeinse Brug is het natuurgebied **sotos de la Albolafia** te zien, waar duizenden trekvogels nestelen. Aan de rechteroever bevindt zich niet ver van het Alcázar van de Christelijke Koningen de *molen van La Albolafia*, symbool van Cordoba sinds halverwege de veertiende eeuw toen deze opgenomen werd in het wapen van de stad.

Toren van La Calahorra





Alcázar van de Christelijke Koningen

De **Poort van de Brug** (3) maakte ooit deel uit van de oude Arabische stadswallen. In 1571 werd deze in renaissancestijl verbouwd door Hernán Ruiz III. De architecten die zorgdroegen voor de restauratie herhaalden in 1928 in het interieur de constructiemotieven van de gevel. Daarnaast staat de Triomf van Sint Rafaël, die architect Miguel Verdiguier tussen 1765 en 1781 bouwde. De onderzijde van de triomfboog is geïnspireerd op de fonteinen van het Piazza Navona in Rome. De Calle Torrijos loopt evenwijdig aan de westelijke gevel van de Moskee naar boven. Tegenover dit grootste monument van Cordoba bevindt zich het **Bisschoppelijk Museum** met een interessante schilderijencollectie

en een uitgebreide verzameling liturgische voorwerpen, heiligenbeelden en wandkleden.

Het **Hospitaal van San Sebastián** (4) werd in 1986 in gebruik genomen als congressentrum. Het door Hernán Ruiz "de Oude" ontworpen gebouw heeft een van de fraaiste gotische gevels van de stad.

De Calle Amador de los Ríos voert naar het **Alcázar van de Christelijke Koningen** (5), gebouwd in opdracht van koning Alfons XI "de Rechtvaardige" in 1328. Aanvankelijk was dit een logement en koninklijk paleis. Eeuwen later werd het bouwwerk achtereenvolgens de zetel van de Inquisitie, een militaire gevangenis, een

scheepswerf en een gemeentelijke opslagplaats. Gedurende de twintigste eeuw werd het Alcázar grondig gerestaureerd. De voormalige moestuinen werden omgetoverd in idyllische tuinen, gerangschikt volgens de criteria van architect Escribano Ucelay in de vorm van terrassen. De waterpartijen herinneren aan het belang van water als esthetisch element in de Arabische stad. In de verzameling beelden van Pablo Yusti is vooral de voorstelling van de ontmoeting van het Katholieke Koningspaar met Columbus tijdens diens onderhandelingen over zijn reis naar Amerika interessant. In de gotische vertrekken van het Alcázar is een permanente

tentoonstelling van Romeinse voorwerpen en mozaïeken te zien, die gevonden werden bij archeologische opgravingen. Bijzondere mozaïeken zijn die van Cupido en Venus, Polyfemos



Triomf van Sint Rafaël en Poort van de Brug



Karakteristieke binnenplaats

en Galatea en de Medusa. Een ander belangrijk voorwerp is de Romeinse sarcofaag, daterend uit begin derde eeuw.

Naast het Alcázar van de Christelijke Koningen bevinden zich de **Koninklijke Stallen** (6), in 1570 in het leven geroepen door koning Filips II met het doel zuivere Spaanse paardenrassen te fokken. Op een ruime rechthoekige binnenplaats komen allerlei vertrekken uit. Stal nummer 1, naast de ingang van het gebouw, is in de beste staat behouden gebleven. In de Koninklijke Stallen is het kantoor van het Consortium voor Toerisme van Cordoba gevestigd en ook vinden hier culturele en maatschappelijke evenementen plaats.

In de wijk San Basilio zijn enkele van de mooiste binnenplaatsen van de stad te zien, opgefleurd met bloempotten en -perken. Op nummer vijftig van de Calle San Basilio bevindt zich

een van de beroemdste huizen met patio van Cordoba. Het is de zetel van de Vereniging van Vrienden van de Patio's.

De **poort van Sevilla** (7), met een beeld van de dichter Ibn Hazam, vormt een afsluiting van het monumentale stadsdeel. Wij lopen vervolgens terug naar het **Campo Santo de los Mártires** (8) waar zich het Badhuis van de Kaliefen bevindt uit de tijd van al-Hakam II.

De Calle Cairuán loopt evenwijdig aan de middeleeuwse stadsmuur. Precies ter hoogte van het beeld van de filosoof en arts Averroës ligt de **calleja de la Luna**, een van de meest geliefde plekjes van de Joodse Wijk. Dit straatje loopt tussen twee paleizen door: het **paleis van Pavas** met een gevel in renaissancestijl aan de Calle Tomás Conde, en het **paleis van Villaceballos**. De Calle Cairuán loopt heuvelopwaarts naar de **poort van Almodóvar** (9), met een beeld van Seneca dat halverwege de twintigste eeuw gemaakt werd door de kunstenaar Amadeo Ruiz Olmos.

De **Joodse Wijk** is een van de emblematische wijken van het monumentale Cordoba. De smalle straten, de pleintjes, de herenhuizen en de adellijke paleizen verlenen de wijk een bijzondere sfeer, waaraan het glorieus verleden nog is af te



Poort van Sevilla

lezen. De Calle Judíos loopt vanaf de poort van Almodóvar heuvelafwaarts. Aan een zijde van deze straat staat het **casa Andalusi**. Rondom de binnenplaats in mudejarstijl bevindt zich een museum gewijd aan papier. Iets verderop is de **Synagoge** (10) te zien, de enige die in Andalusië behouden is gebleven. De tempel werd gebouwd in het jaar 1315 onder de regering van Alfons XI "de Rechtvaardige". Alvorens in 1885 tot Nationaal Monument verklaard te worden had de Synagoge talrijke functies, waarvan de meest bijzondere als ziekenhuis voor

patiënten met watervrees als gevolg van hondsdolheid. Het gebouw is vierkant van vorm en de wanden zijn rijkelijk versierd. Aan de onderzijde is de decoratie verdwenen, maar iets hoger is nog steeds het fijnbewerkte sierpleisterwerk van de joodse meesters uit Cordoba te zien.

Tegenover de Synagoge bevindt zich **El Zoco**, waar sinds 1954 de kunstenaars van de stad hun werkplaats hebben. De Calle Averroes, met de **kapel van San Bartolomé**, loopt heuvelopwaarts naar het

Interieur van de Synagoge





Interieur van de Zoco

Plaza del Cardenal Salazar met het gelijknamige paleis. Rondom de barokke binnenplaats staan de collegezalen en kantoren van de Letterenfaculteit van de Universiteit van Cordoba.

Aan het **plaza de Maimónides** (11) opent het **Stierenvechtersmuseum** zijn deuren. Aan de overzijde van het plein staat het **paleis van de Graven van Hornachuelos** en aan de rechterkant is op de door zuilengangen omgeven binnenplaats van een hotel een groot aantal kapitelen uit de Romeinse, Visigotische en Arabische tijd te bewonderen. Op het **plaza de Tiberiades** staat een bronzen beeld van de joodse filosoof Maimonides. Het **plaza Judá Leví** voert naar de Calle Deanes en deze weer naar de **calleja de la Hoguera**, een van de bekoorlijkste plekken van de Joodse Wijk. In de

omgeving van de Moskee, aan een kant van de Calle Velázquez Bosco, bevindt zich de **calleja de las Flores** (12), een van de meest gefotografeerde karakteristieke straatjes van Cordoba. Aan het einde, naast een klaterende fontein, is de klokkentoren van de kathedraal te zien, omlijst door de witgekalkte muren en fleurige bloempotten van dit smalle straatje.

Bij de oostelijke gevel van de Moskee, aan de Calle Magistral González Francés, begint de Calle Martín Rucker. Ter hoogte van het **plaza de las Conchas** begint een smalle straat die in de volksmond het Zakdoekstraatje genoemd wordt, **calleja del Pañuelo** (13). Aan het einde bevindt zich een pleintje met een muurfontein waarvan het water in een bassin met een Arabische putrand loopt, met twee sinaasappelbomen. Het meest originele element is de afmeting: dit plein wordt als het kleinste ter wereld beschouwd.

De Calle Osio, geflankeerd door fraaie herenhuizen met prachtige binnenplaatsen loopt uit in de Calle Rey Heredia waar het **klooster van La Encarnación** staat. Het **plaza Jerónimo Páez** (14) is aangelegd op de overblijfselen van het Romeinse theater. Recent archeologisch onderzoek heeft aangetoond dat het Romeinse theater van

Cordoba een van de grootste van het Wereldrijk was, met een diameter die slechts zes meter geringer was dan die van het Marcellotheater van Rome. Aan een zijde van het plein bevinden zich het **huis van de Jood** en de Cuesta de Pero Mato. Daartegenover staat het **paleis van de familie Páez de Castillejo**. De voorgevel in renaissancestijl verschaft toegang tot het **Archeologisch museum**, een van de belangrijkste van Spanje. Dit museum is ingericht naar geschiedkundige tijdperken, beginnend bij het Stenen Tijdperk en eindigend bij de Middeleeuwen. In de acht zalen en drie patio's is een groot deel van de geschiedenis van de hoofdstad en de provincie vertegenwoordigd. De verzameling uit de Romeinse tijd is een van de meest interessante en rijkste van Spanje met beelden, mozaïeken, gebruiks- en decoratieve voorwerpen, sarcofagen, urnen en bouwkundige elementen van grote historische waarde.

De bovenverdieping van het gebouw is geheel gewijd aan de Arabische cultuur. Een van de kostbaarste voorwerpen is het kapiteel van de muzikanten, een beeldhouwwerk van marmer uit eind tiende eeuw. Gedenksteden en bassins zijn te zien in een van de galerijen, naast voorwerpen van andere



Beeld van Maimonides

beschavingen die ten tijde van de kaliefen Cordoba bevolkten. De mozarabische bel van Abad Sansón, daterend uit het jaar 930, wordt beschouwd als de oudste klok van de christelijke cultus die in Spanje bewaard is gebleven.

Een andere tentoonstellingszaal op de bovenverdieping van het museum is gewijd aan de paleisstad Medina Azahara. Hier is de Bronzen Hert te zien, een buitengewoon beeld dat eind tiende eeuw een van de talrijke tuinen van het paleis van Medina Azahara verluchtigde.

Niet ver van het Plaza Jerónimo Páez staat het voormalig **klooster van Corpus Christi**, waar tegenwoordig de Stichting Antonio Gala is gevestigd. Aan de achterzijde van dit gebouw bevinden zich het college en de **kerk van Santa Victoria**.



Plaza del Potro

Cordoba buiten de muren: La Ajerquía

De paseo de la Ribera en ronda de los Mártires (15) lopen evenwijdig aan de Guadalquivir. Aan de Ronda de los Mártires staat de gelijknamige kapel en de Martosmolen, een oude industriële molen waar tegenwoordig het Bezoekersmuseum van de Rivier is gevestigd. Deze historische avenue loopt door tot aan het plaza del Potro (16), in La Ajerquía, de oude wijk buiten de stadsmuren die dateert uit de eindperiode van het kalifaat en de beginperiode van de herovering van de stad.

Aan het Plaza del Potro, dat door Miguel de Cervantes in zijn werk Don Quichot genoemd wordt, stonden in de Gouden Eeuw herbergen en tavernes rondom een van de meest befaamde paarden- en muilezelmakten die in Andalusië gehouden werden. Het plein ligt besloten tussen de Calle Lucano en de Calle Lineros, en loopt langzaam af naar de oever van de Guadalquivir. In het midden staat een triomfboog van Sint Rafaël. Tegenover de Herberg, waar tegenwoordig een toeristenbureau is gevestigd, en het Hospitaal van La Caridad

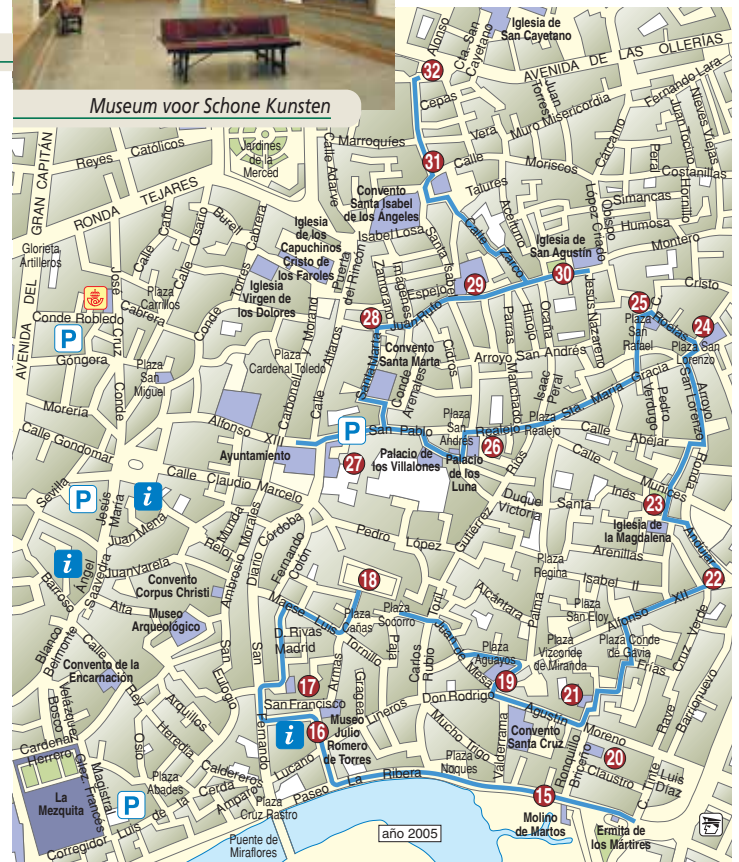
bevindt zich een fontein in renaissancestijl met een stenen beeld van een veulen met omhooggestrekte poten.

Het voormalige Hospitaal van La Caridad herbergt sinds halverwege de negentiende eeuw het **Museum voor Schone Kunsten** en meer recent het **Julio Romero de Torres Museum**

dat gewijd is aan het werk van de beroemdste schilder van de stad. De Calle de San Fernando, die in de volksmond de Calle Feria genoemd wordt, vormde een afscheiding tussen het ommuurde stadsdeel en de uitbreidingswijken van La Ajerquía. Hier staat het barokke portaal dat toegang verschaft tot de **kloosterkerk van San Francisco (17)**. Deze kerk is in verschillende periodes gebouwd. De drie absissen aan het hoofdeinde dateren uit de dertiende eeuw, de tijd waarin de zogenaamde *ferandinakerken* gebouwd werden, op initiatief van koning



Museum voor Schone Kunsten



Ferdinand III na de herovering van de stad. Het resterende deel van het gebouw dateert uit de barok.

Het **plaza de Cañas** met het klooster van La Piedad voert naar het **plaza de la Corredera** (18), een van de geliefde plekjes van de stad. De barokke Castiliaanse sfeer wordt onderstreept door eenenzestig bogen rondom en de driehonderdzesig balkons die op dit rechthoekige plein uitkomen. Op La Corredera werden ooit straatmarkten en openbare evenementen gehouden zoals stierengevechten en zelfs kettergerichten.

De boog **arco Bajo**, een van de historische uitgangen van het Plaza de la Corredera, verschaft toegang tot het **plaza del Socorro** met de gelijknamige kapel.

De pleinen van **Almagra** en **San Pedro** zijn met elkaar verbonden door middel van een straatje dat uitkomt bij de *fernandinakerk* van de Heilige Apostel.

De voorgevel van de **kerk van San Pedro** (19), een werk van architect Hernán Ruiz II, is in renaissancestijl gebouwd.

De Calle Agustín Moreno, evenwijdig aan Ronda de los Mártires en de Guadalquivir, loopt naar het **klooster van het Heilige Kruis** en de **kerk van Santiago** (20), eveneens een *fernandinakerk*, gebouwd op de plaats van een voormalige Omajjadenmoskee. De gotische voorgevel staat aan een smal straatje dat heuvelafwaarts naar de oever van de rivier loopt. De klokkentoren staat op de plek van de oude Arabische minaret, waarvan twee vensters met hoefijzerbogen bewaard zijn gebleven.

Tegenover de toegangsgalerij van de kerk van Santiago begint de

calle de las Siete Revueltas met het **casa de las Campanas** (21) dat een van de fraaiste historische binnenplaatsen van de stad bezit. Het **plaza Conde de Gavia** voert naar de Calle Alfonso XII die eindigt bij **Puerta Nueva** (22), een knooppunt van wegen waar de **kerk van Nuestra Señora del Carmen** staat. Hier kan men schilderijen van de barokkunstenaar Juan de Valdés Leal bewonderen. Naast de kerk bevindt zich de Rechtenfaculteit met de oude galerij van het Karmelietessenklooster die als het mooiste voorbeeld van barokke kloostergangen van Cordoba beschouwd wordt. De Ronda de Andújar loopt naar het **plaza de la Magdalena** (23) met de gelijknamige kerk. Evenals de andere kerken van La Ajerquia, is ook La Magdalena een *fernandinakerk*. Tegenwoordig is het bouwwerk niet langer als kerk in gebruik maar worden hier culturele evenementen gehouden.

San Lorenzo (24) is een van de fraaiste en kostbaarste kerken van Cordoba, in gotische stijl gebouwd op de plaats van een voormalige moskee. Deze *fernandinakerk* heeft een atrium met zuilengangen aan de hoofdgevel. Hierboven is een fraai roosvenster te zien. De klokkentoren die op de plaats van oude minaret staat is een ontwerp van Hernán Ruiz II.

Het interieur heeft een rechthoekig grondplan en is verdeeld in drie schepen met een houten overwelling in mudejarstijl. In een van de kapellen wordt een van de kapellen wordt een van de kostbaarste beelden van de stad aanbeden: de Cristo del Remedio de Ánimas, een zeventiende-eeuws kunstwerk van een onbekende beeldhouwer die in de donkere nacht van Paasmaandag in stille processie rondgedragen wordt.

Niet ver van San Lorenzo staat de **kerk van San Rafael** (25), die de kerk van de Eed genoemd wordt, naar een legende over de aartsengel Rafaël die in de middag van 7 mei 1587 op deze plek verschenen zou zijn voor de priester Andrés de las Roelas om hem te bezweren dat hij de beschermer van de stad Cordoba



Plaza de la Corredera



Kerk van San Lorenzo



Paleis van de familie Villalones

was. De tempel is gebouwd in neoklassieke stijl en binnen staat midden op een rond oppervlak de schrijn met een beeld van de heilige naar wie de kerk is vernoemd: een aartsengel van de hand van beeldensmaker Alonso Gómez de Sandoval uit 1735.

De Calle Santa María de Gracia voert naar de **kerk van San Andrés** (26), die sinds de constructie eind dertiende eeuw herhaaldelijk verbouwd is. De hoofdgevel aan de Calle

Kerk van San Pablo



Realejo vertoont een barokstijl. Van de oorspronkelijke gotische bouwstijl van de voormalige *fernandinakerk* zijn alleen nog maar de middelste abscis, een van de zijkanten en de hoofdgevel bewaard gebleven.

In de omgeving van de Calle San Pablo zijn twee interessante paleizen in renaissancestijl te zien: dat van de familie **Luna** en dat van de familie **Villalones**. De **kerk van San Pablo** (27) staat aan de Calle Capitulares, waar ook het Gemeentehuis van Cordoba en de Romeinse Tempel zich bevinden. Via een barokke gevel ondersteund door salomonszuilen bereikt men het atrium van de kerk. Deze grootste *fernandinakerk* van alle tempels die eind dertiende eeuw gebouwd werden, bestaat uit drie schepen waarvan het middelste overwelfd is met een fraai mudejarplafond. Onder de kapellen is vooral die van Nuestra Señora de las Angustias interessant, met een fraai beeld van de Maagd, vervaardigd door beeldensmaker Juan de Mesa in 1627.

Het smalle straatje Callejuela de Santa Marta, met aan een van de zijden het gelijknamige klooster, loopt naar het **plaza de la Fuenseca** (28). Iets verderop staat het **paleis van Viana** (29), een prachtig voorbeeld van een Andalusisch herenhuis. Op het



Binnenplaats van het Paleis van Viana

meer dan 6500 vierkante meter grote complex vindt men twaalf binnenplaatsen en een grote romantische tuin, naast tientallen salons, vertrekken en slaapkamers ingericht met kostbare historische meubels, schilderijen en allerlei voorwerpen. In het paleis van Viana, tot 1980 de residentie van de markiezen van Villaseca, worden culturele evenementen gehouden. De hoofdgevel, een werk van Juan de Ochoa, staat aan het Plaza de Don Gome.

Het **plaza de San Agustín** (30) wordt gedomineerd door de gelijknamige *fernandinakerk*, waarvan vooral de fraaie klokkentoren bezienswaardig is.

Het **klooster van Santa Isabel de los Ángeles** dat vooral op woensdag druk bezocht wordt

voor een gebed voor Sint Pancratius, patroonheilige voor gezondheid en werk, staat tegenover de **kerk van Santa Marina** (31), eveneens een *fernandinatempel*, waar de gotiek vermengd is met andere bouwstijlen, zoals de mudejar- en cisterciënzerstijl.

Op het **plaza del Conde de Priego** bevindt zich een beeld ter ere van de uit Cordoba afkomstige stierenvechter Manolete die in het jaar 1947 de dood vond in de stierenarena van Linares (Jaén). Op het nabijgelegen **plaza de La Lagunilla** heeft de stierenvechter samen met zijn moeder gewoond, recht tegenover de **kapel van San Acisclo y Santa Victoria**, niet ver van de **poort van Colodro** (32).



Romeinse tempel

Cordoba centrum

De **Romeinse Tempel** (33), tussen de Calle Capitulares en de Calle Claudio Marcelo, werd in de eerste eeuw na Christus gebouwd ter ere van de godin Diana. Het meest interessante element van deze tempel wordt gevormd door de zuilen bekroond met prachtige kapitelen in Corinthische stijl. De pilaren van het monumentale complex lopen door tot het gebouw van het **Gemeentehuis**, waar deze in het interieur te zien zijn. In de vestibule van het Gemeentehuis van Cordoba wordt een beeld tentoongesteld dat in 1904 door Enrique Carrón gemaakt werd, getiteld "Seneca onderricht Nero".

Aan beide zijden van de Calle Claudio Marcelo zijn opmerkelijke gebouwen in historistische stijl te bewonderen van de belangrijkste Andalusische architecten uit begin twintigste eeuw. In de Calle Claudio Marcelo kan men genieten van de geur van tachtig sinaasappelbomen die hier geplant zijn ter herinnering aan de Romeinse consul die Cordoba gesticht heeft. In de omgeving van deze straat bevindt zich de **Circulo de la Amistad** (34), de Vriendenkring, een maatschappelijke en culturele instelling met een lange traditie, waar de vroege jeugdwerken van de schilder Julio Romero de Torres te zien zijn, evenals een met zuilengangen omgeven binnenplaats in mudejarstijl en een aristocratisch vertrek vol



schilderijen met historische taferelen van José Rodríguez Losada.

De Calle Claudio Marcelo komt uit op het **plaza de las Tendillas** (35) waar bouwwerken staan uit begin twintigste eeuw van de architecten Aníbal González en Félix Hernández. Midden op het plein staat een standbeeld van de Grote Kapitein - Gonzalo Fernández de Córdoba - te paard, vervaardigd door Mateo Inurria. Hier recht tegenover staat het gebouw met de klok die slaat op het ritme van de flamencomuziek uit de gitaar van Juanito Serrano.

De **kerk van San Miguel** (36) is in opdracht van koning Ferdinand III gebouwd op de plek van een oude moskee. De constructie werd eind dertiende eeuw begonnen en duurde tweehonderd jaar voort. Aan alle zijden vertoont deze tempel

een zuivere gotische stijl, ver van de overdreven versieringen die in andere kerken uit dezelfde tijd gebruikelijk waren. In het interieur is vooral de grafkapel van de familie Vargas de moeite waard, als een van de mooiste voorbeelden van de Cordobese mudejarstijl.

De Calle Gondomar, een winkelstraat in het moderne stadsdeel, vormt een verbinding tussen het Plaza

Plaza de las Tendillas





Paleis van La Merced

de las Tendillas en de **Avenida del Gran Capitán**, een breed voetgangersgebied waar de *fernandinakerk* van **San Nicolás de la Villa** (37) staat. Het meest bijzondere element aan de buitenzijde is de klokkentoren, met een fraaie sierlijst omgeven door blinde bogen. De kerk heeft twee ingangen, een aan de noordkant en de oudste aan de zuidkant.

Het interieur is verdeeld in drie schepen waarvan het middenschip een fraai bewerkt plafond in maniëristische stijl uit de zeventiende eeuw heeft. Op het middelste altaarstuk is vooral het beeld van Sint Nicolaas bijzonder, een werk van Alonso Gómez de Sandoval. Dicht bij de absis links bevindt zich de Doopkapel naar een ontwerp van Hernán Ruiz II uit de periode 1540 - 1555. Niet ver van San Nicolás staat de **kerk van San Hipólito** (38), in 1343 gesticht door Alfons XI als

koninklijk pantheon. Het als collegiale kerk beschouwde bouwwerk vertoont een harmonieuze barokstijl in de kloostergalerij. Hier bevinden zich de stoffelijke overblijfselen van koning Ferdinand IV en van diens zoon Alfons XI.

De Calle Concepción komt uit bij de **Gallegospoort** waar deze de **paseo de la Victoria** (39) kruist. Aan een van de zijden van deze brede laan liggen de **tuinen van La Victoria** en meer naar het noorden de **tuinen van Agricultura**, twee van de belangrijkste groenzones van het stadscentrum.

De **Ronda de los Tejares** voert naar het **plaza de Colón** (40), naast de tuinen van La Merced. Het belangrijkste gebouw in de omgeving is het barokke paleis van **La Merced**, tegenwoordig in gebruik als Provinciehuis van Córdoba. Het uit de achttiende eeuw daterende bouwwerk

fungeerde ooit als klooster van Nuestra Señora de la Merced. In de kerk bevond zich vroeger een fraai altaarstuk van de hand van Alfonso Gómez de Sandoval, dat helaas door een brand verloren is gegaan. Rondom de kerk bevinden zich twee patio's waarvan de mooiste aan de linkerkant ligt. De kerk herbergt een belangrijke collectie schilderijen en beeldhouwwerken uit de twintigste eeuw.



Christus met de Lantarens

Niet ver van het Plaza de Colón ligt het **plaza de Capuchinos** (41), een van de fraaiste en gezelligste plekjes van Córdoba. Dit plein dat geroemd is door dichters en reizigers uit alle tijden, lijkt meer dan welke andere plek dan ook de schoonheid van Córdoba samen te vatten. Het ontwerp stamt uit de zeventiende tot negentiende eeuw. Op het rechthoekige plein staat een beeld van de Christus van de Voldoening en de Barmhartigheid, die in de volksmond de *Christus met de Lantarens* genoemd wordt.

Aan een kant van het plein bevinden zich een bejaardentehuis en de **kerk van La Virgen de los Dolores**, waar de "Vrouw van Córdoba" aanbeden wordt, een beeld van Juan Prieto uit 1718.

De **kloosterkerk van El Santo Ángel**, ook bekend als de kerk van de Kapucijnerpaters staat aan een andere zijde van het plein. De sier- en moestuinen liggen langs de **cuesta del Bailío** (42), die trapsgewijs afloopt naar de Calle Alfaro.

Cuesta del Bailío





Medina Azahara

Omgeving van Cordoba

Cordoba ligt aan de oever van de Guadalquivir, aan de voet van Sierra Morena. Op de eerste uitlopers van dit gebergte gezien vanuit de stad en de oever van de rivier bevinden zich de **kluizenaarswoningen van Nuestra Señora de Belén**, een aantal gebedsruimtes midden in het woeste landschap. Deze dateren uit de zesde eeuw na Christus, toen bisschop Osio hoofd van het bisdom was. Tot aan de zeventiende eeuw stonden deze bouwwerken verspreid over de hele bergkam, totdat vader Francisco de Jesús opdracht gaf deze te groeperen en een kerk te bouwen, waarvan de constructie begon in het jaar 1703 en voltooid werd in 1709. De kluizenaars raakten hun retraite kwijt in het jaar 1836 als gevolg van de

secularisatiewetten die leidden tot de verkoop van eigendommen van de katholieke kerk. Negen jaar later keerden zij terug en bleven hier gevestigd tot aan de dood van de laatste kluizenaar in 1958. Tegenwoordig wordt deze zone beheerd door een kleine kloostergemeenschap van de karmelietenorde.

Een portaal met drie ronde bogen verschaft toegang tot het complex. Rechts begint een weg heuvelafwaarts naar het **Balcón del Mundo**, een spectaculair uitkijkpunt met een beeld van het Heilig Hart van Jezus, een werk van Lorenzo Coullaut Valera uit 1929. Op het voetstuk zijn prachtige marmeren reliëfs te zien die taferelen van de Kruisweg afbeelden. De weg rechts voert naar een plek die

Rodadero de los Lobos genoemd wordt, waar een stenen kruis en bank staan die daar neergezet zijn in opdracht van bisschop Pedro Antonio de Trevilla in het jaar 1803. Volgens een traditie gaan daar ongehuwde meisjes zitten die zo snel mogelijk een man willen vinden.

Bij de toegangsdeur naar de kapellen bevindt zich een rechte weg die de **paseo de los Cipreses** heet. Aan het eind van deze laan staat het **Kruis van El Humilladero**. In een nis aan de voet daarvan is een schedel van een onbekend persoon te zien met een inscriptie die luidt: "Zoals je jezelf ziet, zag ik mijzelf ook; zoals je mij hier ziet, zul je jezelf zien. Alles houdt hier op. Denk daaraan en je zult niet zondigen". In het berglandschap bevinden zich dertien kluizenaarswoningen waarvan alleen het huis gewijd aan Maria Magdalena openstaat voor bezoekers. In de cel ziet het er leeg en sober uit. Aan de wanden is geen enkele versiering te zien, er is een kleine schoorsteen en maar een paar meubelstukken. In de vestibule worden foto's tentoongesteld van de activiteiten van de monniken begin twintigste eeuw.

Op het kluizenaarskerkhof zijn anonieme nissen te zien. Via een barok portaal gaat men de kerk binnen waar in de hal naast

dagelijkse gebruiksvoorwerpen nog een schedel te zien is, met een briefje waarop geschreven staat: "Doodshoofd waarmee broeder Juan de Dios de San Antonino, markies van Santaella en Villaverde, hoofdbroeder van deze kluizenaarsgemeenschap, ooit gegeten en water gedronken heeft". De met muurschilderingen versierde kapel bestaat uit een enkel schip. Het hoofdaltaar bevat een beeld van Nuestra Señora de Belén.

De weg van Santa María de Trassiera vormt een verbinding tussen de kluizenaarswoningen van Nuestra Señora de Belén en de archeologische vindplaats Medina Azahara. In de omgeving van de oude paleisstad staat het **klooster van San Jerónimo de Valparaíso**, een van de mooiste voorbeelden van de Cordobese gotische kunst. Dit klooster werd in het jaar 1836 verkocht als gevolg van de secularisatie en de monniken van de orde van Sint Hiëronymus moesten hun toevluchtsoord toen verlaten. Na verloop van tijd werd het bouwwerk aangekocht door de markiezen van El Mérito, die het niet openstellen voor bezoek.

Medina Azahara is een van de belangrijkste maar tegelijkertijd ook vrij onbekende archeologische complexen van Spanje. In de grond ligt een

paleisstad verscholen die rond het jaar 1000 geen gelijke had in de toentertijd bekende wereld. De stad werd gebouwd in opdracht van Abd al-Rahman III in 940, elf jaar nadat hij tot kalief uitgeroepen werd.

In tegenstelling tot hetgeen romantische reizigers ooit hebben beweerd is Medina Azahara geen paleis gewijd aan de herinneringen aan een concubine, maar een methodisch gepland idee van een heerser die aan het begin van het eerste millennium geen rivalen had. Medina Azahara werd zijn grote politieke project, het embleem en getuigenis van een koninklijke dynastie die luttele jaren later een onafwendbare periode van neergang beleefde.

In het begin van het jaar 940 werd met de constructie begonnen. De ontwikkelaars bouwden de stad vanaf het alcázar, waar de kantoren, de luxueuze audiëntiezalen en de privé-vertrekken van de kalief, diens familie en gevolg werden gevestigd.

Iets later werd begonnen met de bouw van de moskee, die in 944 voltooid werd. Medina Azahara was verdeeld in drie duidelijk verschillende zones. In het hoger gelegen deel en het middengedeelte kwamen de residentiële en regeringsvertrekken, en in het

lager gelegen deel de winkels van de ambachtslieden, de *medina*, de *zoco* en de *ceca* - de munt.

Halverwege de tiende eeuw werd begonnen met de bouw van de Salón Rico, het meest rijkelijk versierde vertrek van het paleis. Na de dood van Abd al-Rahman III zette diens zoon al-Hakam II de uitbreiding van het paleiscomplex voort. Diens dood in 971 betekende het begin van de neergang van de stad en van de Omajjadendynastie. De nieuwe kalief, Hisham II, delegeerde de regering al snel aan legerleider Almanzor die Medina Azahara de rug toekeerde en zich richtte op een nieuwe paleisstad die Madinat al-Zahira genoemd werd. Zijn dood leidde tot een burgeroorlog waarin de hordes berbers Medina Azahara verwoestten in een poging de nalatenschap van de oude machthebbers volledig te laten verdwijnen. De stad werd het slachtoffer van plundering en rooftochten. Zelfs de Almohadenkalief al-Mansur was halverwege de twaalfde eeuw niet in staat deze verlaten stad weer tot leven te wekken en deze opnieuw in de hoofdstad van al-Andalus te veranderen. Toen Ferdinand III in 1236 door de poorten de stad binnenreed was Medina Azahara nog slechts een vage herinnering aan de eerdere glorie.

In 1832 begon archeoloog Ceán Bermúdez met de opgravingen van Medina Azahara.

Tegenwoordig is slechts een tiende gedeelte van de paleisstad Medina Azahara blootgelegd: de privé-residentie en regeringsvertrekken van de kalief. Vanaf de noordelijke toegangspoort is een groot deel van de opgegraven omtrek te zien. De omringende stadswal van Medina Azahara vormt een rechthoek van 1500 meter in oost-westelijke richting bij 750 meter in het noorden vanaf de helling van Sierra Morena tot aan het water van de Guadalquivir in het zuiden.

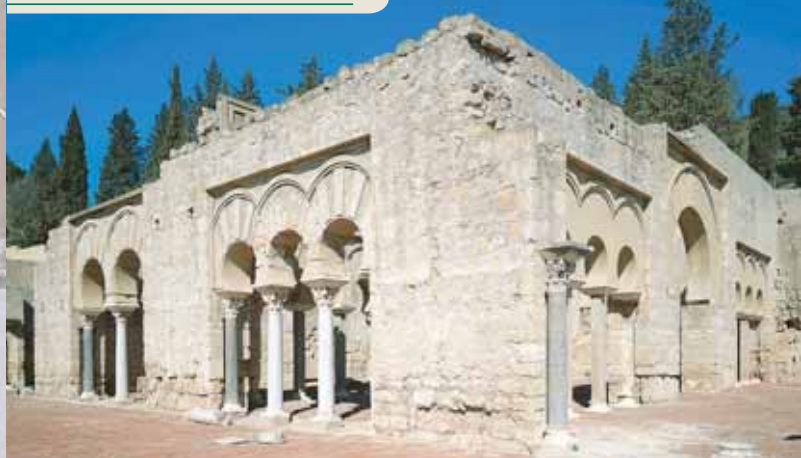
Bij de **Noordelijke poort** beginnen twee paden. De rechter voert naar de residentiële zone van de kalief en het links omhooglopende pad naar de ambtenaren- en regeringswijk van het alcázar. Daar staat het **huis van de Vizieren** en rondom een grote tuin bevinden zich de overblijfselen

van de vertrekken van de hoge regeringsambtenaren van het kalifaat. Een steile straat loopt omlaag naar het grote toegangsportaal, de hoofdingang van Medina Azahara.

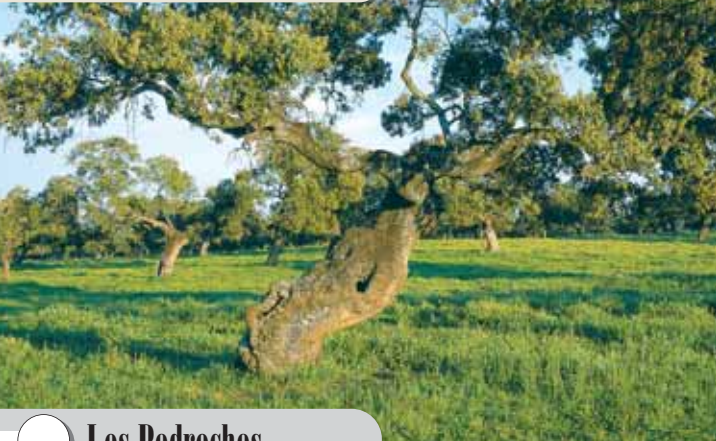
De meest luxueuze zone van het paleis is de **Salón Rico**, gebouwd tussen 953 en 957. Hier ontving de kalief diens gezanten en nam hij de belangrijkste regeringsbeslissingen.

De Salón Rico, een van de fraaiste voorbeelden van islamitische kunst ter wereld, heeft een uit drie schepen bestaande basiliekvorm. De hoefijzerbogen zijn versierd met gewelfstenen waarin rode vlakken afgewisseld worden door bewerkte witte arabesken. Het hoofdeinde van het vertrek dient als *mihrab*. De blinde boog die deze gebedsruimte overheerst dient als een rijkelijk bewerkte achtergrond waarmee de macht van de kalief ten opzichte van diens onderdanen en gasten benadrukt werd.

Medina Azahara



ROUTES door de provincie



Los Pedroches

Los Pedroches is een gewest in het noorden van de provincie Córdoba, grenzend aan de autonome gemeenschappen van Extremadura en Castilla-La Mancha. De zeventien gemeenten van dit gebied liggen in een hoog vlak landschap, voornamelijk gevormd door grasland met steen- en kurkeiken en granietrotsen.

De twee belangrijkste monumenten van het gewest Los Pedroches zijn de kerk van Johannes de Doper van **Hinojosa del Duque** en het kasteel van de familie Sotomayor de **Belalcázar**. Het eerstgenoemde bouwwerk is hier bekend als de

“kathedraal van de bergkam”. De tot Nationaal Monument verklaarde kerk van Johannes de Doper dateert uit halverwege de vijftiende eeuw en is gebouwd door Hernán Ruiz de Eerste en de Tweede. Het meest opmerkelijke element van het gebouw is de voorgevel in platereske stijl, ontworpen als een enorme triomfscène waarin de zuilen, de Corinthische kapitelen en de prachtig bewerkte friezen tezamen een verbazingwekkend architectonisch geheel vormen. Het interieur is gotisch, verdeeld in drie schepen. Het vakwerkplafond van het middenschip vertoont mudejarelementen en in de

año 2005

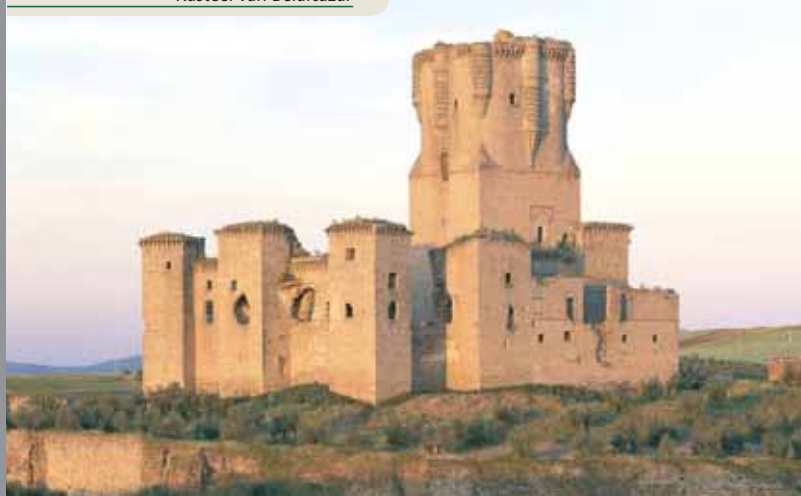


zijschepen zijn kruisgewelven te zien. De meest interessante kapel van het monument is de doopkapel in platereske stijl.

Op slechts acht kilometer afstand van Hinojosa del Duque ligt **Belalcázar**, een dorpje met vierduizend inwoners waar op de hoogste heuvel het kasteel van de familie Sotomayor staat.

Deze enorme granieten vesting is gebouwd op de plek waar ooit een oude Arabische uitkijkpost stond. Het kasteel werd gebouwd in opdracht van de heren van Zúñiga y Sotomayor, graven van Belalcázar, in de tweede helft van de vijftiende eeuw. Jaren later werd een paleis in renaissancestijl aangebouwd.

Kasteel van Belalcázar



Gedurende de Franse invasie in 1810 deed het bouwwerk dienst als kazerne voor de Franse troepen, die enkele van de belangrijkste vertrekken beschadigden. De grondvorm van het kasteel is vierhoekig; de belangrijkste van de acht torens is vijfenveertig meter hoog en is versierd met een aantal kleinere torentjes. In deze plaats is ook de kerk van Santiago El Mayor interessant, een bouwwerk uit eind vijftiende eeuw met een gotisch exterieur en een interieur in renaissancestijl.

In **Dos Torres** staat de gotische kerk van Nuestra Señora de la Asunción, waarvan de drie schepen overwelfd worden door een prachtig vakwerkplafond in mudenarstijl. De kerk staat aan een groot plein waar interessante herenhuizen staan.

In de plaats **Pedroche** bevindt zich de kerk van El Salvador, ook wel de kerk van de Transfiguratie genoemd. De huizen van Pedroche staan rondom een heuveltje met de klokkentoren van de kerk. Deze toren, die gedeeltelijk door Hernán Ruiz II ontworpen werd, is een van de meest opmerkelijke werken in renaissancestijl van dit gewest.

Het bedrijvige **Pozoblanco** wordt beschouwd als de hoofdstad van Los Pedroches. Noemenswaardige monumenten zijn de kerken van Santa Catalina en San Bartolomé.

In **Santa Eufemia** zijn interessante zones te vinden, zoals de heuvel met de overblijfselen van het rotskasteel van Miramontes, een fort uit de islamitische tijd van waaruit men een prachtig uitzicht op het stadje en op een groot deel van het gewest heeft.

In **Torrecampo** is vooral het etnografisch museum van de kroniekschrijver Esteban Márquez de moeite waard,

gevestigd in de oude Posada del Moro. In het museum is een interessante verzameling werktuigen en gebruiksvoorwerpen te zien, naast schilderijen, beelden en een archeologische afdeling. De parochiekerk van San Esteban is gebouwd in gotische mudenarstijl en in de kapel van Jesús Nazareno, die in de barok grondig verbouwd werd, is een van de meest geliefde heiligenbeelden van het gewest te zien.

Villanueva de Cordoba is omgeven door uitgestrekte weidegronden vol steen- en kurkeiken. De witte huizen vormen een contrast met de granieten kerk van San Miguel Arcángel, die uit halverwege

de zestiende eeuw dateert. Het belangrijkste monument van deze plaats is de Oude Audiëntie, een zeventiende-eeuws bouwwerk met een fraaie voorgevel in een barokachtige stijl.

In de nabijgelegen plaats **Villanueva del Duque** bevindt zich de kerk van San Mateo, die tussen de vijftiende en de zestiende eeuw gebouwd werd. Het hoofdaltaar is een mooi kunstwerk dat contrasteert met de gotische stijl van twee van de kapellen. In de omgeving van het dorp staat de kapel van de Maagd van Guía in gotische isabellastijl, waar een beeld vereerd wordt waaraan halverwege augustus een bedevaart gewijd wordt.

Santa Eufemia



Het Dal van de Guadalquivir



Montoro

Montoro is een van de meest monumentale steden van de provincie Cordoba. De rivier de Guadalquivir loopt kronkelend door deze stad waar de huizen dicht opeen rondom een heuvel staan. De witte wijk Retamar is met het centrum verbonden door middel van de brug van Las Donadas. Volgens de overlevering werd de bouw van de brug ten tijde van het Katholieke Koningspaar bekostigd met de sieraden van de inwonsters en de arbeid van hun echtgenoten. In ruil daarvoor verleende het koningspaar de stad vrijstelling van bevoorrading van de troepen in die tijd van grensschermtusselingen. De Fuente de Santo Domingo bevindt zich aan een kant van de Camino Nuevo, een pad dat een verbinding vormt tussen de

rand van het dorp en La Corredera, de hoofdstraat van Montoro. Aan beide zijden van deze Calle Mayor staan herenhuizen en paleizen in barokstijl. La Corredera komt uit op het Plaza de España waar de kerk van San Bartolomé staat, het belangrijkste monument van het stadje. Oorspronkelijk werd het bouwwerk in gotische stijl gebouwd, maar in de loop der

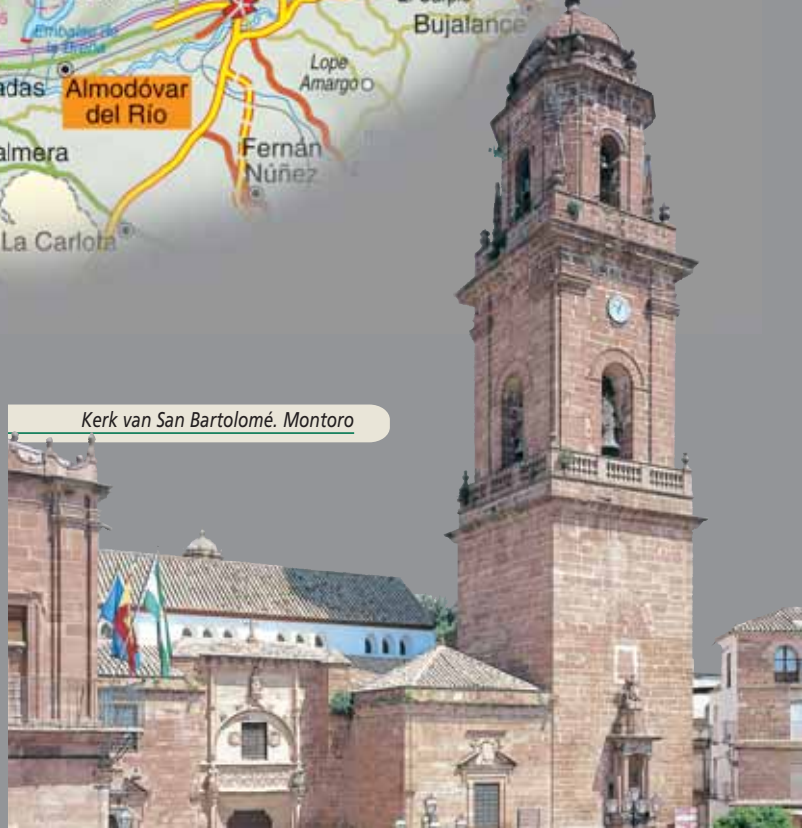
eeuwen veranderde de stijl van zowel de buiten- als de binnenzijde. Tegenover de kerk bevindt zich het gemeentehuis waar het vertrek met een fraai plafond in mudejarstijl gebruikt wordt voor plechtige gelegenheden.

Montoro biedt twee belangrijke musea, waarvan een gewijd is aan de plaatselijke schilder Antonio Rodríguez Luna, gevestigd in de kapel van San Jacinto uit de achttiende eeuw.

Hier kan men het schilderij "Woedende Stier" bewonderen. Het Archeologisch museum bevindt zich in het paleis van Las Tercias aan het Plaza de Santa María. In het interieur is een tentoonstelling te zien van een uitgebreide verzameling archeologische voorwerpen afkomstig uit de omgeving van deze plaats.



Kerk van San Bartolomé. Montoro



In het noorden, aan de andere kant van de rivier, ligt een van de belangrijkste beschermde natuurgebieden van de provincie. Het **natuurpark van Cardeña-Montoro** maakt deel uit van Sierra Morena en wordt bedekt door een uitgestrekt steen- en kurkeikenbos.

Na de stad Cordoba loopt de Guadalquivir langs de plaats **Almodóvar del Río**. Op de hoogste heuvel staat daar een van de mooiste kastelen van Andalusië. Verondersteld wordt dat het oorspronkelijk nog uit de Romeinse tijd dateert, hoewel het kasteel tijdens het emiraat van Cordoba pas echt faam kreeg toegedicht. De vesting werd in 1240 overgedragen aan Ferdinand III de Heilige. Later was het Pedro I de Wrede die het kasteel herbewapende om hier diens schatten te bewaren. Volgens de overlevering liet hij vanuit

Afrika een enorme zwarte spin overkomen om degenen die het op zijn schatten gemunt hadden af te schrikken. Eeuwen later verkocht Filips IV de vesting aan een ridder van de Orde van Santiago. Sinds dat moment behoorde het kasteel bij het markiezaat van La Motilla.

Begin twintigste eeuw gaf Rafael Desmases, graaf van Torralba, opdracht tot reconstructie van het kasteel aan architect Adolfo Fernández Casanova, die er zesendertig jaar over deed het huidige aanzien van het bouwwerk te bewerkstelligen.

Negen torens flankeren het fort. Een uivormige toren biedt uitzicht op de Guadalquivir. In het interieur is een ruime binnenplaats te zien, met onder de grond een waterreservoir met een opslagcapaciteit van meer dan 170.000 liter water.

Kasteel van Almodóvar del Río



Hornachuelos

De belangrijkste toren bestaat uit drie verdiepingen, waarvan de bovenste in mudejarstijl is gebouwd, de middelste achthoekig is en de benedenverdieping eeuwenlang als gevangenis gebruikt werd.

Aan de voet van het kasteel strekken zich de witte huizen van Almodóvar del Río uit, met de kerk van De Onbevleete Ontvangenis, een bouwwerk in barokstijl met een Latijnse grondvorm. Het gemeentehuis dateert uit de achttiende eeuw en de kapel van de Maagd met de Rozenkrans heeft een fraaie voorgevel in barokstijl.

Niet ver van Almodóvar del Río ligt het **natuurpark van de Sierra de Hornachuelos**, een van

de belangrijkste groenzones van Cordoba. Hornachuelos maakt net als Cardeña deel uit van het berggebied van Sierra Morena. Het park kent een lange traditie als wildreservaat. Naast een prachtig landschap biedt Hornachuelos ook een belangrijke poblatie zwarte en vale gieren, koningsarenden, valken en haviken.

Stroomafwaarts loopt de Guadalquivir door de plaats **Palma del Río** alvorens de provincie Sevilla te bereiken. Palma del Río is een stad met een aanzienlijk aantal barokke gebouwen. De klokkentoren van de belangrijkste kerk is een van de mooiste voorbeelden van de karakteristieke architectuur op de vlakte van de Guadalquivir.



La Campiña

Het Hertogelijk Paleis van **Fernán Núñez** is een van de meest belangwekkende burgerlijke monumenten van de provincie Cordoba. Het werd gebouwd in 1783 in opdracht van Don Carlos Gutiérrez de los Ríos, hertog van Fernán Núñez, militair, diplomaat en verlichte persoonlijkheid in diens tijd. Het paleis rust op de funderingen van het oorspronkelijke kasteel dat ten gevolge van de aardbeving van Lissabon in 1755

verwoest was. Het monument is ontworpen naar voorbeeld van de paleizen van Lissabon, waar Don Carlos ambassadeur was geweest. Karakteristieke elementen daarvan zijn het classicistische voorkomen van het bouwwerk, de roodachtige muren en de locatie van de verschillende paviljoenen. De hoofdgevel wordt geflankeerd door twee rijzige torens en een aantal kanonnen die in de tweede helft van de

zeventiende eeuw door een van de heren van Fernán Núñez buitgemaakt waren op de Engelse admiraal Blake.

Op enkele kilometers afstand van Fernán Núñez bevindt zich midden in het gewest La Campiña **Montilla**, een stad gewijd aan de wijnbouw. De bodega's zijn nauw verbonden met de wijnbouwgeschiedenis van Spanje. De naam Montilla is verbonden met een van de door wijnliefhebbers meest gewaardeerde herkomst aanduidingen. In de omgeving van het stadje ziet men talrijke wijngaarden met de kenmerkende grillig gevormde wijnstokken. Montilla is gelegen op de plooi van een hoge heuvel, bekroond door de overblijfselen van het oude kasteel dat in 1508 afgebroken was in opdracht van koning Ferdinand van Aragon.

Op deze plaats werd een graanopslagplaats gebouwd waar de oogsten van de heren bewaard werden, omgeven door de half verwoeste muren en torens van het oude vestingwerk. De kerk van Santiago is het belangrijkste religieuze bouwwerk van Montilla, begin zestiende eeuw gebouwd naast het voormalige kasteel. De klokkentoren is barok, evenals de hoofdgevel. Het interieur is verdeeld in drie ruime schepen met gewelven. In een van de kapellen wordt het beeld van San Francisco Solano vereerd, beschermheilige van de stad, een werk dat toegeschreven wordt aan de beeldhouwer Pedro de Mena. In een andere kapel bevindt zich de Christusfiguur van Zacatecas, een fraai beeld dat in 1576 uit Mexico meegebracht werd, het werk van inheemse kunstenaars.





Montilla

Het in 1525 gestichte klooster van Santa Clara staat aan de Paseo de Cervantes, naast het hertogelijk paleis van Medinaceli. Een voorplein met

*Plein van San José.
Aguilar de la Frontera*



bomen en planten verschaft toegang tot de voorgevel van de kerk en tot het draailoket van de klarissen. De bidruimte bestaat uit een enkel schip met een fraai plafond in mudejarstijl. Iets verderop bevindt zich het woonhuis annex museum van El Inca Garcilaso, een zestiende-eeuws herenhuis waar de beroemde Peruaanse schrijver van 1561 tot 1591 gewoond heeft. Tegenwoordig is hier de aan Amerika gewijde Bibliotheek gevestigd en het gemeentelijk toeristenbureau. Andere interessante bouwwerken in Montilla zijn de kerken van San Sebastián en La Encarnación, evenals het gemeentehuis in de voormalige kapel van San Juan de Dios, genoemd door Cervantes in diens literaire werken.



Uitzicht op Baena

Aguilar de la Frontera is een van de dichtstbevolkte steden van het gewest La Campiña. In de wijk La Villa staat de kerk van Santa María de Soterraño, gebouwd in gotische mudejarstijl, waaraan Hernán Ruiz de Oude nog gewerkt heeft. Vooral de barokke kapellen van El Sagrario uit 1639 en die van Nuestro Padre Jesús Nazareno uit 1750 zijn interessant. Een van de symbolen van de stad wordt gevormd door de Torre del Reloj, een vrijstaande bakstenen klokkentoren in het centrum van de stad, gebouwd in het jaar 1770 met als voorbeeld de barokke Andalusische klokkentorens. Het Plaza de San José is een van de weinige polygonale pleinen van Andalusië. Naar zegen is het

ontwerp daarvan geïnspireerd op het Plaza Ochavada van Archidona en net als het voorbeeld vertoont ook dit plein zekere barokke en neoklassieke stijlkenmerken. Andere noemenswaardige gebouwen zijn het barokke klooster van de Ongeschoeide Nonnen en de kerk van La Vera Cruz, die uit halverwege de zeventiende eeuw dateert, met de barokke kapel gewijd aan de Maagd van de Roos.

Baena ligt halverwege La Campiña en de Sierra Subbética. Binnen de gemeentegrenzen bevinden zich dichtbegroeide olijfboomgaarden die een van de meest prestigieuze olijfoliesoorten van Spanje leveren.



Sierra Subbética, Priego en Lucena

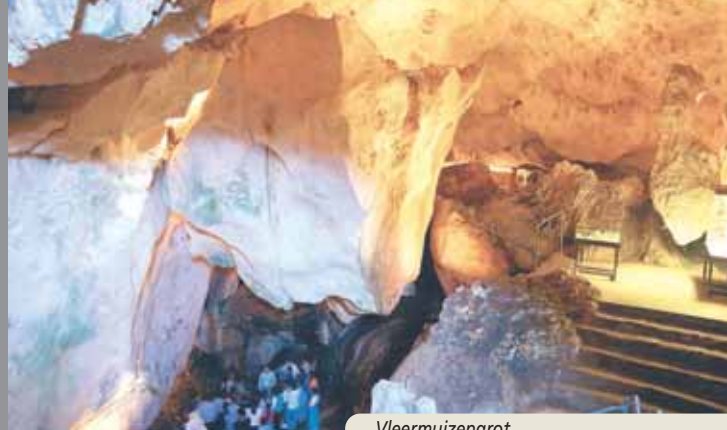
Kasteel van Zuheros

Het natuurpark van de Sierra Subbética bevindt zich in het zuiden van de provincie Cordoba. De kalkrotsen hebben gezorgd voor een grillig landschap met een prachtig mediterraan bos en een zeer gevarieerde flora en fauna. Dit beschermde natuurgebied wordt omgeven door interessante dorpen en steden waar de geschiedenis voor een belangrijke erfenis op monumentaal en artistiek gebied heeft gezorgd.

Ten noorden van het natuurpark ligt Zuheros, een van de fraaiste dorpen van Andalusië. Deze bovenop de punt van een

rots gelegen plaats heeft de karakteristieke architectuur van witgekalkte huizen weten te behouden, evenals een paleisachtig kasteel, in andere tijden fungerend als een soort sluis tussen de akkers en het berggebied. In Zuheros ligt de Vleermuizengrot, een holte diep in de berg waar sporen van de aanwezigheid van de prehistorische mens te vinden zijn.

Luque, Doña Mencía en Carcabuey liggen in de Sierra Subbética. In elk van de drie dorpen zijn vooral het hoofdplein en de barokke kerken de moeite waard.



Vleermuizengrot

In het stadje Cabra bevindt zich het sanctuarium van La Virgen de la Sierra. Deze kapel staat op een strategisch gelegen heuvel van waaruit een groot deel van de provincie Cordoba is te zien. Aan de voet daarvan loopt de rivier de Bailón, die verder stroomafwaarts in de kalkstenen bergen van Zuheros omlaag stort.

Priego is een van de meest monumentale steden van Cordoba. In de omgeving van het oude Arabische kasteel strekt zich de volkswijk van het stadje uit, waar in de straatjes en pleinen nog een middeleeuwse sfeer hangt.

De huizen zijn opgefleurd met bloempotten, fontein en perken. De wijk eindigt bij het uitkijkpunt van de Weergang, waar men kan genieten van een prachtig uitzicht op dit gewest vol olijfbomgaarden.

Het belangrijkste monument van Priego is de parochiekerk van La Asunción. Begin zestiende eeuw werd begonnen met de constructie van het bouwwerk in gotische mudejarstijl, maar in de loop van de achttiende eeuw kreeg de kerk het huidige aanzien, onder invloed van architect Jerónimo Sánchez de Rueda. De kerk is verdeeld in drie schepen.



año 2005

Luque





Straatje in Priego

Het hoofdaltaar dateert uit de tweede helft van de zestiende eeuw en wordt toegeschreven aan Juan Bautista Vázquez "de Oude". Het hoogtepunt van de kerk is de kapel van El Sagrario, een van de meesterwerken van de Andalusische barokkunst. Hieraan heeft Francisco Javier Pedrajas gewerkt, wiens werk een vestibule is naar een achthoekige ruimte bekroond door een indrukwekkend gewelf, verlicht door op twee verschillende hoogtes aangebrachte openingen

Landschap van Priego



en vensters. Het meest indrukwekkende element van de kapel van El Sagrario is het stralende licht. De witgekalkte wanden vertonen een rijkgevarieerde versiering die ten doel lijkt te hebben de bezoeker te verblinden.

In Priego zijn talrijke barokke bouwwerken te vinden, zoals bijvoorbeeld de kerken van La Aurora en San Francisco. Aan de Calle Río staan paleizen en adellijke herenhuizen, evenals de beroemde Fuente del Rey: een aantal in elkaar overlopende vijvers met 139 waterpijpen, versierd met mythologische figuren.

Lucena is na de hoofdstad de meest dichtbevolkte plaats van de provincie Cordoba. Het kasteel van El Moral is het belangrijkste overblijfsel uit het verleden. Naar zeggen werd het verdedigingswerk gebouwd op de ruïnes van een oude Romeinse tempel. In de achttiende eeuw woonden hier de hertogen van Medinaceli. De vierkante grondvorm wordt

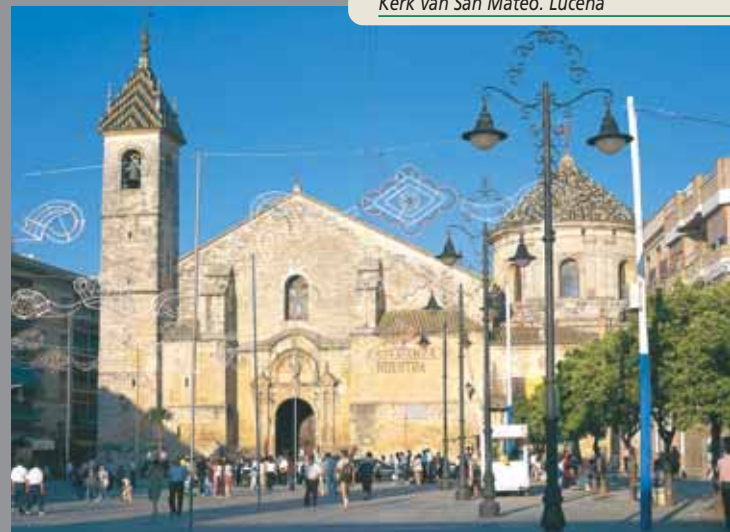
omringd door een dubbele stenen wal, vier torens en een ruime binnenplaats die tegenwoordig gebruikt wordt voor maatschappelijke en culturele evenementen. Het kasteel van El Moral herbergt een toeristenbureau en een museum.

Naast de vesting staat de kerk van San Mateo, het belangrijkste religieuze bouwwerk van de stad. Naar verluidt bestond er een christelijke kerk sinds het jaar 1240, op de plek van een moskee en een joodse synagoge. De constructie van de huidige tempel werd begonnen in het jaar 1498 en duurde voort tot aan de achttiende eeuw. In het interieur zijn drie schepen in gotische mudejarstijl te zien. Het hoofdaltaar is van Jerónimo Hernández en Juan Bautista Vázquez "de Oude", die het vervaardigden tussen 1570 en

1578. Het is een fantastisch werk in maniëristische stijl met schilderijen en beeldhouwwerk dat verwijst naar enkele van de belangrijkste hoofdstukken van de Heilige Schrift. Een ander prachtig kunstwerk van de kerk van San Mateo is de kapel van El Sagrario, een van de meest schitterende voorbeelden van de Andalusische barok aller tijden. De kapel die voltooid werd in het jaar 1772, is het werk van de plaatselijke kunstenaars Pedro de Mena, Juan del Pino en Leonardo Antonio de Castro.

In de omgeving van de stad bevindt zich het sanctuarium van Nuestra Señora de Araceli, op een heuvel die als het geografisch middelpunt van Andalusië beschouwd wordt. Hier heeft men uitzicht op vijf van de acht Andalusische provincies (Cordoba, Granada, Jaén, Málaga en Sevilla).

Kerk van San Mateo. Lucena



VRIJETIJD EN VERMAAK

Gastronomie

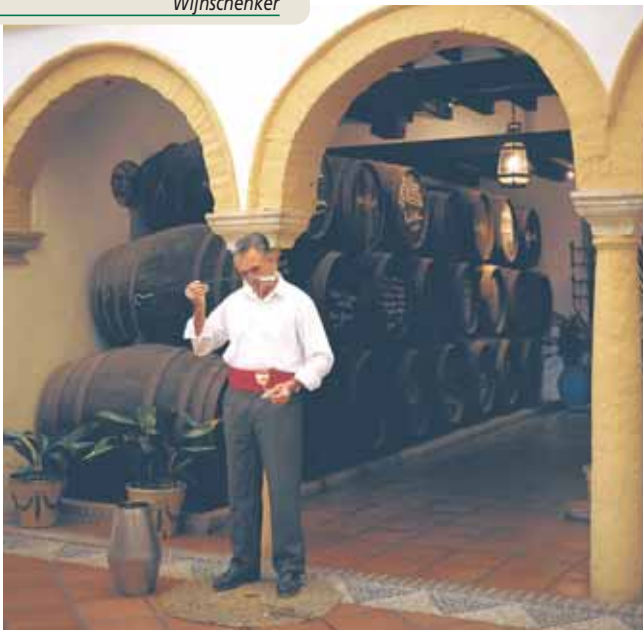
Olijfolie in de kwaliteit *extra virgen* is het belangrijkste basisingrediënt van de gastronomie van Cordoba. In de provincie bestaan twee herkomstaanduidingen: Priego en Baena. De eerstgenoemde olijfolie heeft een kenmerkende smaak: fruitig, licht bitter en pikant. Behalve Priego horen ook de plaatsen Almedinilla, Carcabuey en Fuente Tójar bij deze herkomstaanduiding. De olijfolie van Baena is

fruitiger en met een amandelsmaak, troebel en dikker, goudgroenachtig van kleur. De door een *appellation* beschermde olijfoliesoorten worden behalve in het stadje Baena ook vervaardigd in Doña Mencía, Luque, Nueva Carteya en Zuheros.

Naast de twee herkomstaanduidingen is Cordoba een olijfolieproducerende provincie bij uitstek. Zo worden in plaatsen als Montoro, El Carpio, Lucena en Puente Genil enkele van de meest befaamde olijfoliesoorten in de kwaliteit *virgen* van Andalusië vervaardigd.

Een ander belangrijk element van de Cordobese gastronomie is wijn. Een hoogtepunt op

Wijschenker



Vlakte met olijfbomen

dit gebied wordt gevormd door Montilla-Moriles, een zone halverwege La Campiña en het berggebied, waar reeds sinds de Romeinse tijd wijnbouw plaatsvindt. Montilla-Moriles is de benaming van twee plaatsen die gezamenlijk een van de belangrijkste herkomstaanduidingen op wijngebied van Spanje hebben bewerkstelligd. In de bodega's wordt wijn bereid met een pittige droge en doordringende geur, lichtgeelachtig van kleur. Bovendien worden hier ook andere soorten vervaardigd, zoals bijvoorbeeld de *amontillado* - een genereuze wijn die uitstekend geschikt is ter begeleiding van een overvloedige maaltijd - en de *oloroso*, een *solerawijn* die donkergoud van kleur en diep van smaak is, of *pedro ximénez* -

een donkergekleurde zoete wijn met een iets hoger alcoholpercentage die prima samengaat met een nagerecht of tussendoortje.

In Cordoba vormt wijn een onvervangbaar ritueel in de traditionele taveernes die overal in de stad te vinden zijn. Hier ontbreekt evenmin de Iberische gedroogde ham uit het gewest Los Pedroches, in de schaduw van de uitgestrekte weidegebieden met steen- en kurkeiken. De producten afkomstig van het Iberisch varken zijn heel geliefd in de Cordobese keuken. De traditionele varkensslacht vindt plaats in de wintermaanden en zorgt voor heerlijk zacht vlees en gedroogde worstsoorten die verkocht worden in de beste gastronomische winkels van de hoofdstad.



Karakteristiek gerecht

De streekgerechten van Cordoba zijn mede bepaald door de klimatologische omstandigheden. Traditiegetrouw eet men hier in de lente en de zomer koude soep zoals bijvoorbeeld *salmorejo*, een soort *gazpacho* bereid met tomaat en knoflook verrijkt met blokjes Iberische ham, hardgekookte eieren en een scheut olijfolie. Een andere geliefde soep is *ajo blanco* met amandelen als een van de ingrediënten die doen herinneren aan de Andalusische keuken van weleer.

De gemarineerde gerechten genieten een welverdiende faam in de taveernes en

restaurants van de hoofdstad. *Japuta* - een makreelachtige vissoort die in Castilië *palometa* heet - wordt gemarineerd en gebakken geserveerd, net als haai en ansjovis.

Geliefde stoofgerechten zijn kikkererwtensoup met snijbiet, Maimonidessoup, bonen met aubergine en lamsstoofpot. Een van de populairste recepten van Cordoba is ossestaart in een dikke saus, geserveerd met patat.

Het brood van Cordoba geniet een gerechtvaardigde faam, vooral de geliefde *regañas* die in een groot deel van de provincie

in houtovens gebakken worden. Onder de nagerechten verdient de beroemde Cordobese taart, van bladerdeeg gevuld met mierzoete kalebasjam, een bijzondere vermelding. Door de besloten kloosterordes van de stad worden amandeltaarten en cakes gedrenkt in likeur vervaardigd, evenals *pestiños*, *torrijas* en *buñuelos* naar gelang de tijd van het jaar. De plaats Puente Genil is bekend vanwege de hier gefabriceerde kweeperengelei en in Montoro wordt rond kerstmis marsepein vervaardigd. Rute is befaamd vanwege de anijslikeur waarvan het bereidingsproces uitgelegd wordt in het plaatselijke museum.

Cultuur en festiviteiten

De feestkalender van Cordoba begint de eerste dagen van januari met de traditionele intocht van de Driekoningen. In de derde week van dezelfde maand wordt op het Plaza de la Corredera de middeleeuwse markt gehouden, met de ambachtslieden van de stad en optredens van theatergroepen die gebeurtenissen uit de geschiedenis van Cordoba doen herleven. In de maand februari vinden twee belangrijke evenementen plaats: de Beurs voor Oude Boeken en het

Paasweek in Cordoba



Carnaval dat voornamelijk in de wijk San Agustín gevierd wordt. In het Gran Teatro, het belangrijkste theater van Cordoba, gelegen aan de Avenida Gran Capitán, treden prachtig uitgedoste dansgroepen, straatorkesten en zangers op in het festival voor verenigingen.

De maand maart begint met de Muziekcyclus voor de Drie Culturen, een concours dat op verschillende locaties in de belangrijkste wijken van de stad gehouden wordt, met concerten van voornamelijk in christelijke, Arabische en joodse middeleeuwse muziek gespecialiseerde muzikanten.

De Paasweek van Cordoba is van Nationaal Toeristisch Belang verklaard. De in processie

meegedragen barokke beeldengroepen zijn schitterend, vooral de staties van El Cristo de Ánimas waarvan de processie in de nacht van Paasmaandag plaatsvindt.

April en mei zijn twee belangrijke feestmaanden in de stad. In april wordt de Boekenbeurs gehouden, in de voetgangerszone van de Avenida del Gran Capitán. De bedevaart ter ere van Santo Domingo de Scalacoeli wordt gevierd op de tweede zondag van april. Het sanctuarium bevindt zich aan de voet van Sierra Morena, op ongeveer tien kilometer afstand van de stad, in een zone die bekend staat als Torre de Berlanga, in de vijftiende eeuw gesticht door de heilige Álvaro. Enkele dagen later wordt de Slag van de

Jaarmarkt van Cordoba



Meikruis

Bloemen gevierd, op de vooravond van De Meikruizen, een van de belangrijkste vieringen op de feestkalender van Cordoba. De kruizen worden geplaatst op de mooiste plekjes van de stad door verenigingen, broederschappen en buurtorganisaties die deze versieren met allerlei felgekleurde voorwerpen.

De maand mei begint met de bedevaart van La Virgen de Linares, aan wie een sanctuarium is gewijd dat op zeven kilometer afstand van Cordoba ligt, niet ver van

de weg naar Badajoz. Volgens de overlevering werd deze kapel gebouwd in opdracht van Ferdinand III in het jaar 1236, nadat deze koning op de dag van de verovering van de stad op de Arabieren een gotisch beeld van deze Maagd meegenomen had.

Half mei wordt het Festival van Patio's, Tralievensters en Balkons gehouden, een andere belangrijke festiviteit. De binnenplaatsen van de huizen en paleizen van de stad worden dan opengesteld voor het publiek en in de meest



Karakteristieke patio

karakteristieke taveernes worden wijnproeverijen georganiseerd.

In de laatste week van mei wordt de Feria de Cordoba gehouden, een jaarmarkt gewijd aan Nuestra Señora de la Salud. Deze wordt gehouden in de zone El Arenal, niet ver van het stadion van Los Arcángeles. Tegelijkertijd vinden er dan stierengevechten plaats in de arena van Los Califas, het voormalige Plaza de los Tejares.

Tijdens het feest van Corpus Christi wordt op de patio van de Sinaasappelbomen van de Kathedraalmoskee een middeleeuws mysteriespel opgevoerd. In de maand juni vindt het Braziliaanse

Muziekfestival plaats en begint het zomers filmseizoen op vier locaties in de stad.

Juli is een van de warmste maanden van het jaar in Cordoba en de culturele activiteiten vinden dan ook in de avond plaats. Het Internationaal Festival voor Sefardische Muziek wordt een week voor het Gitaarfestival gehouden, dat een van de belangrijkste culturele evenementen van het jaar vormt in Andalusië. Aan dit concours nemen veelbelovende jonge musici op het gebied van flamencomuziek deel, evenals beroemde gitaarspelers in verschillende genres. De podia bevinden zich verspreid over de hele stad, hoewel vooral de

concerten in het Alcázar de los Reyes Cristianos aanbevelenswaardig zijn.

In juli tot en met september vindt in het historisch stadscentrum de concertreeks Noches de Flamenco plaats. De drie locaties daarvoor zijn het Alcázar de los Reyes Cristianos, het Casa de las Campanas en het Plaza del Potro. Tijdens de cyclus Noches de Embrujo, van juli tot en met oktober, worden theatervoorstellingen, rondleidingen onder begeleiding van gidsen en muziekconcerten georganiseerd op verschillende locaties in de stad. Het nachtelijk Cordoba biedt een breed aanbod aan uitgaansgelegenheden zoals taveernes, zomerterrasjes en pubs.

De Muziekcyclus in de wijk La Judería vindt plaats in augustus en in september zijn er de congressen en beurzen gewijd aan zilverwerk en schoeisel. Op 8 september wordt het feest ter ere van La Virgen de la Fuensanta gehouden.

Het Internationaal Jazzfestival vindt plaats in de maand oktober in het Gran Teatro en in verscheidene pubs en jazzclubs van de stad. Op 24 oktober wordt het feest van San Rafael gevierd, de beschermheilige van de stad. Het is de gewoonte in de ochtend de religieuze vieringen ter ere van deze heilige bij te wonen in de kerk van El Juramento en daarna in de natuurgebieden van de bergen "el perol" te gaan nuttigen,

Jaarmarkt van Cordoba





een rijstgerecht dat begeleid wordt door Montilla-Morileswijn.

In november wordt Allerheiligen gevierd en in december begint de drukke feestkalender met de Biennale voor Fotografie. Een van de belangrijkste dagen van Cordoba is 31 december als in de nacht de klok van het Plaza de las Tendillas voor heel Andalusië met twaalf klokslagen het einde van het jaar aangeeft.

Het Gran Teatro van Cordoba biedt het hele jaar door een opmerkelijk muziek- en theaterprogramma. Hier treedt ook het Orkest van de Stad Cordoba op, een van de grote orkesten van Andalusië.

In de loop van het jaar worden er in de dorpen en steden van de provincie Cordoba talrijke jaarmarkten en feesten georganiseerd, de meeste daarvan met een religieus karakter. In Aguilar de la Frontera vindt in de eerste week van juni de bedevaart van La Candelaria plaats. In Baena begint de Feria Real de eerste woensdag van oktober, een jaarbeurs met olijfolie als belangrijkste onderwerp. Een van de meest oorspronkelijke processies van Cordoba wordt op de derde zondag van juni gehouden in het sanctuarium van La Virgen de la Sierra de Cabra: de nationale zigeunerbedevaart. In de nabijgelegen stad Lucena

worden de eerste zondag van mei de feesten ter ere van de patrones Nuestra Señora de Araceli gehouden. In Montilla viert men festiviteiten rond de Druivenoogst. De eerste zondag van september bewijzen de inwoners eer aan de wijn, de belangrijkste bron van inkomsten in dit gewest. In Pozoblanco wordt de bedevaart van La Virgen de la Luna gehouden, terwijl in Priego de Cordoba op de tweede zondag van september het feest van La Aurora plaatsvindt.

Volkskunst

Enkele van de meest befaamde voorwerpen van de Cordobese volkskunst worden van zilver en leer gemaakt. Het zilverwerk vormt de belangrijkste kunstnijverheid van de stad en tevens de grootste inkomstenbron. Er zijn zowel grote werkplaatsen als familiebedrijven die zich aan het ontwerpen en de vervaardiging van allerlei zilveren voorwerpen wijden. De belangrijkste winkels die op dit gebied gespecialiseerd zijn vindt men aan de Calle Lineros



Zilversmeedwerk

en Calle Lucano, alsmede in de omgeving van het Plaza de las Tendillas.

Het Reginamuseum aan het Plaza Luis Venegas is gevestigd in het voormalige woonhuis van de plastisch kunstenaar en ontwerper van sieraden José García Espaliú. Op een wandeling door de verschillende zalen maakt men een reis door de geschiedenis van het Cordobese zilversmeedwerk, met in de vitrines juwelen uit verschillende tijden, van oude sieraden tot gewaagde ontwerpen van hedendaagse kunstenaars. Ook wordt hier het fabricageproces van sieraden uiteengezet, van de ontwerpfase via microfusie, zetten van edelstenen tot de afwerking van het voorwerp. Een groot aantal werktuigen en zilveren beelden vormen een afsluiting van de expositie.

In de tijd van al-Andalus werd het leer in Cordoba geïntroduceerd. Ten tijde van de regering van de Omajjaden onderwezen de ambachtslieden die dichtbij de Moskee gevestigd waren hoe leer geprepareerd, gelooïd, gekleurd en verguld diende te worden. De meest verfijnde ambachtelijk vervaardigde lederen voorwerpen zijn de zogenaamde *cordobanes*, huiden van bokken die gelooïd zijn met *zumaque*, afkomstig



Foto: Patronaat voor Toerisme van Cordoba

Leerbewerking

van de azijnboom, rijk aan looizuur dat het leer soepelheid en duurzaamheid verleent. *Cordobanes* vindt men in de vorm van schoenen, tafelkleden, handschoenen en vloerkleden, hoewel deze tegenwoordig ook vaak als siervoorwerp gebruikt worden.

Een ander befaamd ambachtswerk van Cordoba is de *guadamecí*, een van oorsprong oosterse vorm van kunst die bestaat uit het vergulden en metalliseren van ramshuiden met bladgoud en zilver. De *guadamecí* werd vroeger altijd gebruikt als wandbedekking, maar tegenwoordig worden met deze techniek ook siervoorwerpen vervaardigd, zoals bijvoorbeeld dozen, stoelen, tafels en kunstzinnige lijsten.

NUTTIGE GEGEVENS

Internationaal netnummer ☎ 34

Toeristische Informatie
TURESPAÑA
www.spain.info

TOERISTENBUREAUS

Turismo Andaluz
Compañía, 4
☎ 902 200 020
www.andalucia.org

Provinciaal Patronaat voor
Toerisme. Provinciale Staten
van Cordoba
Plaza de las Tendillas, 5
☎ 957 491 677
www.cordobaturismo.es

Consortium voor Toerisme
van Cordoba
Rey Heredia, 2
☎ 902 201 774
www.turismodecordoba.org

Baena
Virrey del Pino, 5
☎ 957 671 757

Los Pedroches
Plaza de Andalucía, 1
☎ 957 156 102

Lucena
Castillo del Moral
☎ 957 513 282

Montoro
Plaza de España
☎ 957 160 089

Toeristengidsen van Cordoba
San Bartolomé, 8
☎ 957 486 997

Moskee van Cordoba
Calle Torrijos, Calle Cardenal
Herrero en Calle Magistral
González Francés
☎ 957 470 512
*De entreebiljetten zijn
verkrijgbaar bij de loketten op
de Patio de los Naranjos*

PARADORES

Reserveringscentrale
Requena, 3
Madrid 28013
☎ 902 547 979
☎ 902 525 432
www.parador.es

Parador de Turismo
Avenida de la Arruzafa
☎ 957 275 900

VERVOER

AENA (Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea)

☎ 902 404 704

www.aena.es

Treinstation

Plaza de las Tres Culturas

☎ 902 240 202

Informatie buitenland

☎ 902 243 402 - 902 432 343

www.renfe.es

www.adif.es

Centraal Busstation

Plaza de las Tres Culturas

☎ 957 404 040

Verkeersinformatie

☎ 900 123 505

www.dgt.es

BELANGRIJKE TELEFOONNUMMERS

Alarmnummer ☎ 112

Medische spoedgevallen ☎ 061

Rijkspolitie ☎ 091

Gemeentepolitie ☎ 092

Guardia Civil ☎ 062

Postkantoor ☎ 902 197 197

www.correos.es

SPAANSE BUREAUS VOOR TOERISME IN HET BUITENLAND

BELGIË. Brussel

Office Espagnol du Tourisme

Rue Royale 97, 5°

1000 – BRUXELLES

☎ 322/ 280 19 26

☎ 322/ 230 21 47

www.spain.info/be

e-mail: bruselas@tourspain.es

NEDERLAND. Den Haag

Spaans Bureau voor

Vreemdelingenverkeer

Laan van Meerdervoort, 8^a

2517 AJ DEN HAAG

☎ 3170/ 346 59 00

☎ 3170/ 364 98 59

www.spain.info/nl

e-mail: lahaya@tourspain.es

AMBASSADES IN MADRID

België

Paseo de la Castellana, 18

☎ 915 776 300

☎ 914 318 166

Nederland

Avenida Comandante Franco, 32

☎ 913 537 500

☎ 913 537 565

De Moskee

Cordoba, Werelderfgoedstad

1. Toren van La Calahorra
2. Romeinse Brug
3. Poort van de Brug
4. Hospitaal van San Sebastián
5. Alcázar van de Christelijke Koningen
6. Koninklijke Stallen
7. Poort van Sevilla
8. Campo Santo de los Mártires
9. Poort van Almodóvar
10. Synagoge
11. Plaza de Maimónides
12. Calleja de las Flores
13. Calleja del Pañuelo
14. Plaza Jerónimo Páez

Cordoba buiten de muren: La Ajerquía

15. Paseo de la Ribera en Ronda de los Mártires
16. Plaza del Potro
17. Kloosterkerk van San Francisco
18. Plaza de la Corredera
19. Kerk van San Pedro
20. Kerk van Santiago
21. Casa de las Campanas
22. Puerta Nueva
23. Plaza de la Magdalena
24. Kerk van San Lorenzo
25. Kerk van San Rafael

26. Kerk van San Andrés
27. Kerk van San Pablo
28. Plaza de la Fuenseca
29. Paleis van Viana
30. Plaza de San Agustín
31. Kerk van Santa Marina
32. Poort van Colodro






Cordoba Centrum

33. Romeinse Tempel
34. Círculo de la Amistad
35. Plaza de las Tendillas
36. Kerk van San Miguel
37. Kerk van San Nicolás de la Villa
38. Kerk van San Hipólito
39. Paseo de la Victoria
40. Plaza de Colón
41. Plaza de Capuchinos
42. Cuesta del Bailío

Omgeving van Cordoba

43. Medina Azahara
44. De kluisenaarswoningen

LEGENDE

-  Toeristenbureau
-  Postkantoor
-  Ziekenhuis
-  Parkeerterrein
-  Politie
-  Treinstation
-  Busstation

TALAVERA DE LA REINA 197 km

CIUDAD REAL 38 km



VALDEPENAS 106 km

GRANADA 99 km

MOTIL 69 km

MÁLAGA 54 km



CÓRDOBA

SAN CAYETANO
Iglesia de San Cayetano

BARRIO MARGARITAS

BARRIADA DE LA PAZ

BARRIO CIUDAD JARDÍN
Rectorado Universidad de Córdoba

JUDERIA
Palacio de San Bartolomé
Museo Taurino
Palacio de las Pavas
Palacio de San Juan de los Ríos

BARRIO MIRAFLORES

BARRIO CAMPO DE LA VERDAD

BARRIADA PARQUE CRUZ CONDE

CARTOGRAFÍA: **GCAR, S.L.** Cardenal Silíceo, 35 -
Tel. 914 167 341 - 28002 MADRID - AÑO 2004
cartografiasgcar@infonegocios.com

GRANADA 166 km

BADAJOZ 272 km

BALEN 105 km

BALEN 105 km

SEVILLA 138 km

MEDINA AZAHARA 7 km

AEROPUERTO 7 km